

Zivot

KULTÚRNO SPOLOČENSKÝ ČASOPIS • JÚL • ČERVENEC • LIPIEC • ČÍSLO 7/1982 ROČNÍK 25 CENA 10 ZŁ

ýrivy úsmev leta nášiel polia v plnom rozkvete plodiacej sily. Byliny z nich, naliate miazgou, hnali sa sňahom, kym zem pod nimi drievala v akomisi rozkošnom pozabudnutí veľkého tela, ktoré sa vyvalilo do slnečného úpeku, dažú všetkým svojim ústrojním vlastnostiam možnosť uplatniť sa. V tom radostnom rastení všetko akosi pohlučalo a onemelo: tráva vo vetre lenivo sa vlnila, stromy hľadeli tisícami zamŕklých očí a vzduch, napojený tažkým zápacom leta, chvel sa nad zemou stála neviditeľná hmla.

Vedomie však, že kdeši zabijajú sa ľudia, robilo krásu leta neprirodzenou, ba chorobnou, takže nechcelo sa veriť ničomu. Eudi zmocňovala sa tupá únava, zvláštne chvenie, pod ktorým hrud' rozprínaťa sa v dlhej šteklivej bolesti, prechádzajúcej ňou a napĺňajúcej sa čímsi horkým, zlým. Sadali s ňou na medze, pod kopy sena, kde prišlo, odkladali pracovné nástroje a krutili hlavami. No vzduch nad nimi sýty, ťažký ako dym tymianu, visel ďalej v celej svojej veľkoleposti, ale aj v celej svojej nepravdepodobnosti.

Kristkina láska v tom lete začala sa rozpaľovať ako železo, zabudnuté v plamene vynie. Bolo azda leto na vine, ale viac ešte bolo na vine devätnásť rokov, ktoré mocne, neústupčivo ozvali sa v Kriste a volali ju na chodníčky ženy už rozvitej. Čo sa okolo dialo. Kristu nevedelo vyrusiť. Nedbalala na okolnosti. Priložila ucho ku svojmu vnútru, a počúvajúc ho, bola ako to leto, ako tá driemajúca, pozabudnutá zem.

Po tom stretnutí sa s Ondrejom Korenom chodila chvíľu zamyslená. Potom akosi náhle a ľahko zabudala naň a tým horlivejšie začala sa zaoberať Angyalom. Našla pri ňom všetky vlastnosti, po ktorých túzila. Bol veselý, starostlivo sa obiekal, jemný bol a hlavne bol žandár, podľa dedinských pochopov mocný pán, ktorého sa každý bojí.

Chvíľu to trvalo, a Angyal ani nevedel, ako sa do všetkého dostal. Krista ho tak prirodzene a šikovne pomotala, že sa zbadal až vtedy keď už niekoľko týždňov vystával pod Dominovými oknami, mimochodom — dosť veľkými a dosť nízko ležiacimi. Tu sa šepkalo, stískali sa ruky, hovorili sa čudné lenivé slová, ktoré po dlhých rečiach o delách, o strojových puškách, o ranených a mŕtvyh zneli zvláštne, odtažito a vytvárali okolo seba svoj osobitný svet, nabity nocou a zmyselnosťou, premáhajúcou telo. Angyal, hoci často musel počúvať dvojzmyselné poznámky, nachádzal vo svojom pomere ku Kriste istý pôvab. Ako sam vrazil, prežíval kus dedinskéj romantiky, ktorá sa ho však úplne zmocnila. Krista zo dňa na deň zdala sa mu krajšia. Odhaľoval na nej ustavične novšie a novšie pôvaby, ktoré ho napĺňali obdivom a rozpaľovali jeho mužskoť zo dňa na deň väčšiu.

No reči v Ráztočkách rastli tiež. Eudia starých Dominovcov upozorňovali, aby si na dievku dali pozor. Nevediac už, čo by robili, keď Angyal bol pri Kriste, starý Domin vzal sekuru i chodil vždy po dvore, akoby mal plné ruky roboty. Poklepával ňou to po uholoch, to po plote a Angala skoro čerti brali. Bledol zlosťou. Keď odchodzi, šomral si:

— Čo ten starý toľko poklepáva okolo mňa? Domin krútil hlavou, a keď už bol napálený, pohrozil prstom i povedal Kriste:

— Dievča, dievča, daj si s tým žandárom pokoj!

Krista sa nadurdila alebo rozplakala. Tu potom príšla jej na pomoc mat.

— Nehuč už toľko do nej, — povedala.

Niekedy šlo z reči do reči a bola by bývala hned' zvada, keby Domin neboli Dominom. Ale Domin obvykle vzal kabát a strafil sa z domu k susedom, kde sa mohol vyžalovať zo svojej biedy a uľahčiť si na srdci.

Krista, nedabajúc na následky, rútila sa ďalej ako horská riava. Keď zbadala, že otec dáva na ňu pozor a že sa to Angyalovi nepáči, začali sa stretnať od domu preč, v poli za dedinou. Nevedela, čo chce, ale ani sa príliš neskúmala. Páčilo sa jej to i dráždilo ju odchodiť večer z domu a potápať sa do noci všetkým navzdory.

Pole donieslo do ich lásky nové pôvaby. Práve sa začali senné zbierky. Po horúčich dňoch nasledovali teplé noci, plné vône sena a syčania poľných koníkov, pohybujúcich sa kdesi v tráve. Teplé súmraky držali ľudu ani na dlani. Nechcelo sa z nich odísť; checlo sa sadnúť niekde na kopec, hľadiť na hlinisté, do fialova sfarbené boky úvozov, na poľné cesty, tratiace sa vo tme. Checlo sa ľahnúť na zem, vystrieť obe ruky a všetkých desať prstov zaboriť do mäkkej, teplej hmoty, siernejnej nocou. Telo na nej sa akosi rozpadávalo, lepilo k nej a chvelo túžbu a oči leteli ukrutnou rýchlosťou kdesi tak ďaleko, že na chvíľu nebolo ničo.

Jednej takej noci stretol sa strážmajster Angyal s Kristou v Hliníku, v malej to dolinke za Ráztočkami, vrúbenej sprave brezovým lesíkom a zlava hlbokými jamami, z ktorých Ráztočania brávali hlinu na mazanie pecí. Uprostred bola nedávno skosená rovinka a na nej kopy sena.

Angyal už bol, keď Krista príšla. Išiel jej zďaleka v ústrety.

— Dobrý večer! — vítal ju.

— Ledva som uvrzla, — vravela Krista udychčaná. — Otec dozerá na mňa ani drak.

Angyal ju chytil za ruky a tak, zhovárajúc sa, išli pomedzi kopy sena. Chvíľu mlčali, potom Angyal odrazu sa ozval:

— Kristka, rada ma máš?

Pýtal sa jej to už veľa ráz. Krista nechápala, prečo ho musí uisťovať, no robila to vďačne, lebo vedela, že mu tým lichotí.

Sadli si do kopy sena. Pred nimi bola druhá kopa, nejasne sa črtajúca na tmavom úzadí. Koniky syčali uspávajúcim šepotom, ktorý v uzavretej dolinke prehľboval sa a zalieval uši. Pohyblivé listie brezového lesíka z času na čas sa zachvolo, do dolinky zbehla vôňa miazgou prekypujúcej kôry, až ju ťažko bolo dýchať.

— Tak je tu dobre... povedala Krista zasneným hlasom a preválila sa horeznačky do sena.

Angyal hľadel na ňu. Videl len jej tvár, slabou sa belejúcnu vo tme; ostatné telo zmizlo odrazu kdesi, akoby sa bolo do zeme prepadlo. „Prečo tu sedím?“ položil si vtedy, ani nevediac ako, otázku. Nevedel odpovedať na ňu. Jedno mu bolo isté: väčnejšie na Kristu myslieť nemohol. Pekná bola, ale sedliačka; nevzdelaná, nemožná do

POKRAČOVANIE NA STR. 5

MILO URBAN

ŽIVÝ BIC

V JÚLOVÝ SVIATOK

22. júla ľudové Poľsko končí 38 rokov. Je to najdlhšie obdobie nezávislej existencie poľského štátu od konca osemnásťho storočia. To, že existencia Poľska je oslobodená od hrianičných konfliktov a ohrození, nevyplýva z náhody, ale je zarúčená systémom účinných spojenectiev, predovšetkým spojenectvom s poprednou socialistickou veľmocou, Sovietskym zväzom.

Zvratným bodom, ktorým začalo nové obdobie v živote poľského národa, boli prvé kilometre poľskej zeme oslobođenej v júli 1944, ktoré umožnili vyjsť z ilegality Poľskej robotníckej strane, spolupôsobiacim s ďalším politickým stranám, Krajinskej národnej rade a utvoriť prvý orgán ľudovej moci — Poľský výbor národného oslobođenja. Vyhlásený vtedy Manifest PVNO vyzýval do národnoslobodzovacieho boja po boku sovietskej armády za plné oslobođenie krajiny a vytýčoval pred Poľskom novú — socialistickú cestu rozvoja. Tomuto historickému výročiu je venovaný v tomto čísle spomienkový článok o Chełme — meste PVNO.

38. výročie upevnilo všetky procesy začiaté onoho júla, kedy sa uskutočňoval politický a spoločensko-hospodársky prevrat. Dnes má Poľsko 36 miliónov obyvateľov — 13 miliónov viac, ako v dňoch obrodenia po období hitlerovskej okupácie, ktorá nám priniesla najväčšie po ZSSR vojnové straty v Európe. Dve tretiny obyvateľstva sa narodili už po vojne, polovica nemá 30 rokov.

Vďaka úmorne prepracovaným vojnovým rokom sme odstránilí následky vojny a predvojnovú zaostalošť. Jedna tretina poľskej spoločnosti sa osídliala v nových bydliskách na znevzískanom území nad Odrou, Nisou a Baltom. Popri nevelkej vrstve inteligencie boli to ľudia, ktorí sa iba učili vládnutí, aby slúžili pracujúcim. Poľnohospodárska reforma a tamta pút obyvateľstva z jedného konca Poľska na druhý, uspokojovali hlad rolníkov po pôde. Potom industrializácia podstatne zmenila hospodársky zemepis Poľska, znásobila jeho výrobny potenciál. Milióny ľudí sa zo zaostalých a prečudneďich dedín prestahovali do práce v priemysle a do miest, milióny mladých a starších nadobudli vzdelanie, zovšeobecnení sme kultúru.

Hednoty vypracované za 38 rokov upevňujeme v úzkej spolupráci s bratskými krajinami. Základom našej politickej a hospodárskej súčinnosti je Rada vzájomnej hospodárskej pomoci a Varšavská zmluva. Poľsko z tribúny OSN už v roku 1957, keď na svetadiele padal tieň „studenej vojny“, predložilo ideu bezatomového pásma v strednej Európe. Nedokázala vtedy strhnúť „zeleznú oponu“, ale znamenala začiatok neskorších rokov o

odzbrojení. Poľsko bolo oddávaná príkladom prospešného pre krajinu a Európu spolunažívania štátov. Začinali sme oživením bohatých tradícií spolupráce s Francúzskom. De Gaulle bol prvým západným štátom, ktorý sa vyjadril za nenarušiteľnosť poľských západných hraníc. Pred 12 rokmi ich uznala Nemecká spolková republika, čo svet s uznaním uvítal. Ešte živé sú ozveny poľskej deklarácie o výchove spoločnosti v duchu mieru, predloženej v OSN v roku 1978 a neskôr iniciatív zameraných na odzbrojenie.

Tažkosti a napäťia, s ktorými zápasíme v posledných rokoch sú najťažšie v našich povojnových dejinách. Presadzovaný nad možnosťou, štrukturálne chybny rozvoj krajiny v poslednej dekáde, nám nezávisí od chyb zavinených subjektivizmom decidentských skupín a jednotlivých ľudí, dramaticky zvážil farchu spoločenských skúseností. Spôsobilo to narušenie pokoja v krajine a vytváralo hospodársku krízu, ktorú všetci prežívame.

Checeme vyjsť z tejto krízy vlastnými silami a s pomocou bratských krajín. Riešenie vidno v uskutočnenej teraz spoločensko-hospodárskej reforme, ktorá zavádzaním zásad ekonomickej činnosti má vylúčiť nehospodárlosť a prispieť k racionálnemu využívaniu surovinových a materiálnych zásob krajiny. Popri tom očakávame na 3-ročný plán, ktorý načrtne hlavné smery východiska z krízy a o. i. úpravy výrobnej základne krajiny na optimálne využitie výsledkov uplynulých desaťročí. S celým komplexom spoločenských a hospodárskych reforiem sa spája pripravovaný zákon o národných výboroch a územnej samospráve. Na výsledky musíme ešte počkať, keďže kríza, v akej sa nachádzame, je hlboká. Nevyhnutnou podmienkou splnenia všetkých plánov a prekonania krízy je však spojenie všetkých spoločenských sôr vo svedomitej práci nad realizáciou toho, čo podmieňuje našu obnovu. Pripomeňme tuná slová armádneho generála Wojciecha Jaruzelského na nedávnom stretnutí s poľskými ženami:

Na našej ceste sa nakopili všetky nepredvídané protivenstvá: následky minulých chýb, následky opozičných počinán, ničiacich hospodársky život, americké reštrikcie, nepriaznivá situácia vo svetovom obchode, najťažšia, lebo začiatčiná fáza hospodárskej reformy.

Prekonáme však aj túto skúšku. Nestúpime. Ani pred faškami, ani pred nátlakom zvonka. Sú už prvé príznaky tejto istoty. V Poľsku bude lepšie. Musí byť lepšie. Vedie k tomu práca, pokoj, dorozumenie, realizmus v myšlení, zanechanie neprajnosti, odmietnutie tých, ktorí vyzývajú k sporom a samovraždenému nepriateľstvu. Inej cesty nie sú.

POLSKÍ STRIEBORNÍ MEDALISTI z XII. futbalových majstrovstiev sveta v Španielsku. Stoja zľava: hlavný trenér Antoni Piechniczek, Tadeusz Dolny, Roman Wójcicki, Janusz Kupecewicz, Józef Mlynarczyk, Jacek Kazimierski, Stefan Majewski, Władysław Żmuda, Marek Kusto, Andrzej Szarmach, trenér Bogusław Hajdas, trenér Piotr Czaja,

Piotr Mowlik, Sedia zľava: Grzegorz Lato, Waldemar Matysik, Ján Jałocha, Włodzimierz Smolarek, Włodzimierz Ciołek, Andrzej Pałasz, Paweł Janas, Andrzej Iwan, Andrzej Buncol, Zbigniew Boniek, Piotr Skrobowski, Marek Dziuba (o futbale pišeme obširnejšie na str. 6).

Foto CAF-T. Zagóździński

PLÉNUM ÚV PZRS O MLÁDEŽI

V dňoch 15.—16. júla t.r. sa vo Varšave konalo IX. plenárne zasadanie ÚV PZRS, venované problematike mládežného pokolenia, jeho výchovy, spoločenskej a hmotnej situácii a pinnej účasti v procese socialistickej výstavby v Poľsku. Plenárne schválilo uznesenia o úlohách v príci s mládežou a o pozornom prejednávaní návrhov, listov a stážností obyvateľstva posielaných straničkou inštanciam a organizáciám, ako aj zmeny v zložení Politického byra a sekretariátu ÚV. Nižšie uverejňujeme výňatky z referátu Politického byra pod názvom S mládežou a v starostlivosti o mládež, ktorý predniesol prvý tajomník ÚV PZRS, armádny generál Wojciech Jaruzelski.

V diskusii o mladom pokolení, aká v súčasnosti prebieha v našej krajine, sa niekedy vyslovuje krajné názory, zrodené často z prenáhlených zovšeobecnení. Od takých, ktoré obviňujú mládež z „bezideovosti“ a „snáh dosiahnuť ľahký život za malú cenu“ — po také, ktoré vidia vo „vzbúre mladých“ najväčšiu národnú nádej, skoro pasu Poľska.

Strana chec v mládeži uvedomelého, zodpovedného a partnerského spolužitca socialistických spoločenských premien.

Máme povinnosť a checeme začať s mládežou úprimný, hoci aj háklivý rozhovor — o celej ľažke, zložitej problematike, spojenej s výchovou, ako aj spoločenským a hmotným položením poľskej mládeže.

V Poľsku existuje ešte veľa zla. V boji s ním je potrebný kriticismus a nekompromisnosť mladých ľudí. Nech to bude svojrázne „protestné hnutie“ voľi nehospodárnosti, nepočitivosť, bezdúchnosti, rôznych býrokratických hrád.

zam a iným spoločensky škodlivým jasom.

Prirodzenou platformou pre tento boj by sa mali stať mládežnicke organizácie. Veľké možnosti pre činnosť poskytujú Občianské výbory národnej obrody. Práve na tomto fóre sa dospelosť a skúsenosť starších stretnú s energiou a sviežim pohľadom mládeže. Takéto spojenie je v záujme celého národa, môže sa stať veľkou silou obrody krajiny.

Mládež má a bude mať v tejto činnosti spoľahlivého spojence. Je ním strana — zástankyná pokrovových premien, odvážnych riešení, boja s rutinerstvom. Mladí sa vždy môžu spoľahnúť na straničku inšpiráciu, pomoc a podporu. Musia mať pocit, že v ľažkej chvíli, že v správnej veci bude stať za nimi stranička inštancia a organizácia. Že nebudú osamotení.

Jedným z najpilnejších a zároveň najťažších problémov je zastavenie procesu stárnutia vidieka, zbavovanie ho dorastajúcej mládeže. V posledných rokoch odchádzalo z vidieka denne vyše 500 mladých ľudí, v tom mnoho potenciálnych rolníkov. Tento proces treba zastaviť. Ovocná záhrada bez mladých stromov prestáva postupne rodiť ovocie.

V našej krajine nechybujú ľudia morálne, statoční, zapáleni vlastencami. Sú ich tisice, milióny. Obraciame sa na mládež — využite ich životné skúsenosti. Pozrite na ich spracované diiane, na snímky schované v domáčich zásvukách. Siahnite do minulosti vlastnej rodiny, do jej dokumentov. Do dejín rodnej dediny, svojho mesta, závodu, školy a vysokej školy. Nepovažujte to za povinné čítanie. Znalosť týchto dejín vám pomôže lepšie pochopiť dnešné Poľsko.

Pri príležitosti sviatku obrodenia veľa spokojnosti doma, v povolaní i spoločenskej práci a počas odpočinku všetkým krajanom a čitateľom želá

UV KSČaS a Život

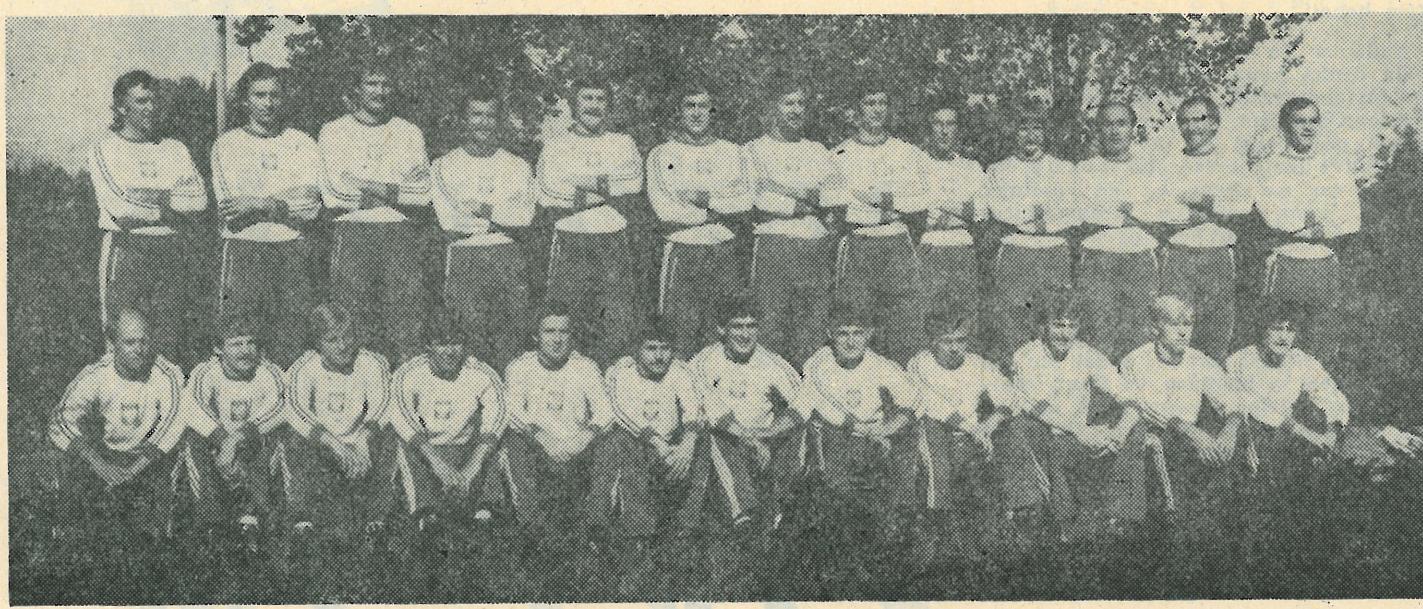
35 ROKOV KSČaS

V septembri 1982 naša krajaná organizácia — Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku oslávi 35. výročie svojho vzniku.

Cakáme na Vaše listy a návrhy k tomuto výročiu. Radi by sme vedeli, čo by ste chceli, aby sa zmenilo na lepšie v novom období. Cakáme aj na Vaše návrhy a priponenky k programu osláv priamo v miestnych skupinách a obvodoch.

Radi uverejníme Vaše spomienky na uplynulých 35 rokoch našej Spoločnosti, prípadne blahoželania, ktoré by ste chceli našim prostredníctvom zaslať krajanom a krajanom. Môžete k nám písť po celý rok.

REDAKCIA

ŽERIAVY

VO VARŠAVSKEJ FILHARMÓNII

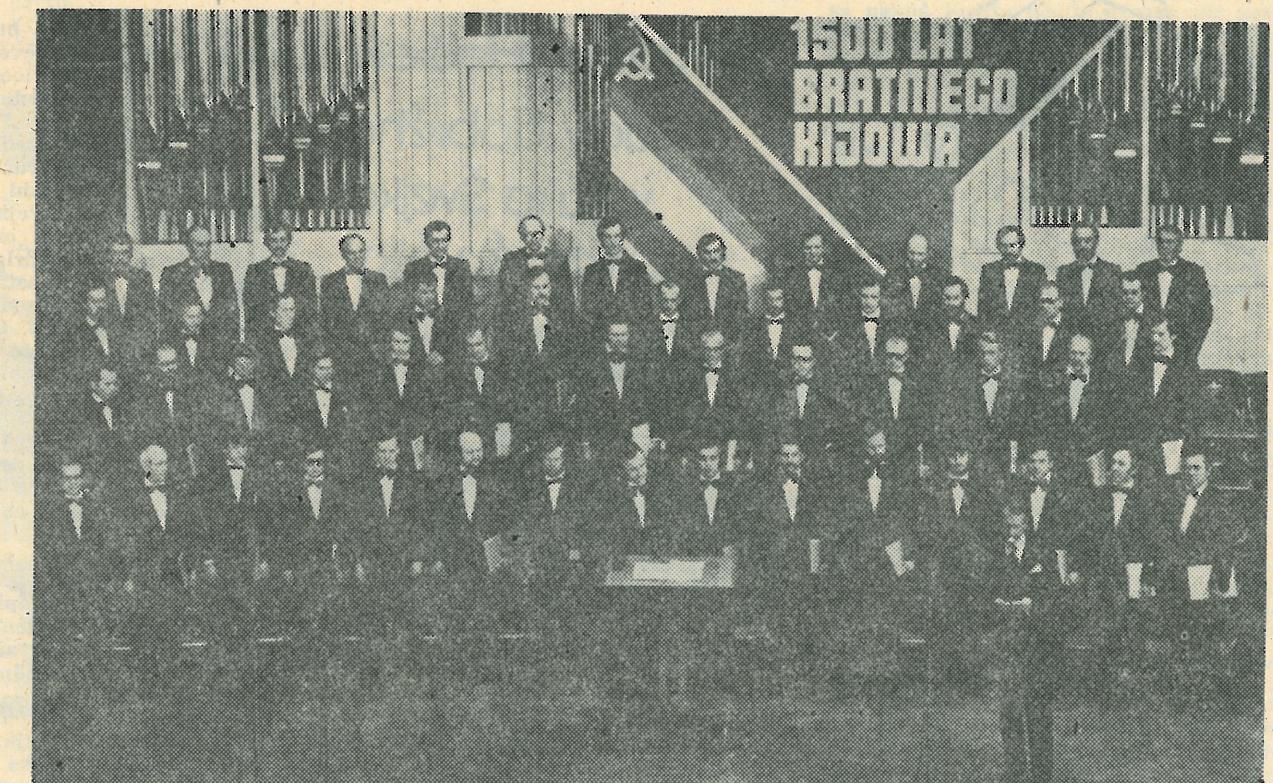
Žeriavy — amatérsky mužský zbor, ktorý pôsobí pri Ukrajinskej spoločensko-kultúrnej spoločnosti v Poľsku, vznikol v roku 1972 z iniciatívy jeho dirigenta a umeleckého vedúceho Jarosława Polańskiego.

Cieľom tohto zboru je vytvoriť pestrú panorámu ukrajinských zborových piesní, ktoré sú tak bohaté a v Poľsku ešte málo známe. Žeriavy spievajú skladby z rôznych epoch a rôznych druhov: od ľudových piesní (historických, kozáckych a čumáckych) po profesionálne — staré cirkevné, anonymné, klasické, romantické, a moderné. Reportár obohacujú poľskými piesňami a chorálou literatúrou iných národov.

Prvý koncert Žeriarov sa konal vo februári 1972 vo vtedajšej Štátnej vysokej hudobnej škole (PWSSM) vo Varšave. Vystúpil neobvyklý zbor. Spievali obyvatelia 27 miest v Poľsku, predstaviteľia rôznych povolania: inžinieri, úradníci, technici, učitelia, študenti, vedeči, remeselníci, lekári, rolníci... Všetkých strelila vernosť ukrajinskej hudbe. Stretávali sa raz za niekoľko mesiacov na krátkych sústredeniach, aby po ich skončení vystúpili na 2—3 koncertoch.

Spevácky zbor Žeriavy vystupoval už na filharmonických scénach vo Varšave, Wroclawiu, Štetíne, Krakove, v koncertných sálech Gdanska, Košalína, Olszina, Lublina, v mnohých iných mestách, mestských a dedinách, ako aj na festivale vo Svidníku (ČSSR). Najväčším umeleckým úspechom bola jedna z hlavných cien na Medzinárodnom festivale chorálnej hudby v Międzyzdrojach v roku 1977. V súvislosti s 1500. výročím Kyjeva, hl. mesta Ukrajiny, družobné mesto Krakov oslavovalo toto jubileum, na ktorý pozvali zbor Žeriavy.

Vyvrcholením dlhorônej práce, stále obohacovanej novými skladbami, bolo vydanie v roku 1980 prvej dlhotrvajúcej plátna tohto speváckeho zboru. Tento rok zbor Žeriavy oslavuje 10. výročie svojej existencie. Na jubilejný koncert Žeriarov do-

Národnej filharmónie vo Varšave prišli predstaviteľia Sovietskeho vývyslanectva, mnohí zástupcovia vedeckých a kultúrnych kruhov a vyše tisíc verných milovníkov zboru z celého Poľska. Pri príležitosti tohto sviatku umelecký vedúci a dirigent súboru J. Polański, ako aj dlhorôjni členovia zboru dostali odmeny a medaily Ministerstva kultúry a umenia, Ústredného výboru USKS, Poľského zväzu speváckych zborov a orchestrov, ktorého členom sú Žeriavy už od roku 1973.

V priebehu desiatich rokov existence zboru sa konalo vyše osemdesiat koncertov — stretnutí s milovníkmi hudby. Doteraz Žeriavy obdivovalo vyše 120 000 poslucháčov. Po každom takomto koncerte možno bolo prečítať a počítať zaujímavé recenzie v tlači, rozhlasu a televízii. Kritik B. Hanicz z týždeníka Zorza (1976) písal: „60-členný zbor Žeriavy očaril poslucháčov skladbami ukrajinských, poľských a ruských skladateľov... Takéto umenie nielen „zmierňuje obyčaje“, ale spája, pracie v prospech mieru a bezpečnosti; zjednocuje ľudi — poľudňuje svet.“

Treba zdôrazniť, že tento neobvyklý spevácky zbor má mimoriadnu schopnosť dostať z ukrajin-

ských zborových skladieb tak často príznalne pre ne lyričko-dramatické pozadie. Zaujímavo znejú náhle prechody od intonačnej aktivity po ich upokojenie, od búrlivého po pokojne pulzujúci rytmus, od mohutných tónov, po jasné a lyričné. Potvrdila to M. Komorowska v Ruchu Muzycznym (č. 18, 1977): „Zbor si podmanil sentimentálne srdecia poslucháčov (aj moje, aj moje)krásne znejúci hlasmi, zanietením a rozťúžením v kozáckych dumkách, krásnym pianom, domysliteľnou, ale nezneužívanou veľkou dynamickou stupnicou.“

Neobvyklá invenčia a mimoriadna úporosť dirigenta J. Polańskiego spôsobili, že napriek fažkostiam organizačného charakteru sa Žeriavy stali majstrami prednesu ukrajinských piesni.

S bohatým repertoárom (70 skladieb), obohateným novými skladbami Chopina, Moniuszku, Dyleckého, Wedla, Bortnianského, Berezovského, Stecenku, Lysenku, spevácky zbor Žeriavy vstupuje do svojho ďalšieho desaťročia.

N. KRAWCZUK

Od 24. júna t.r. má Francúzsko nového hrdinu: je ním plukovník Jean-Loup Chretien (na snímke prvý zpráva), prvý francúzsky kozmonaut, ktorý sa spolu s Vladimírom Džanibekovom a Alexandrom Ivanenkom zúčastnil letu na zemskej obežnej dráhe na palube

kozmickej lode Sojuz T-6. V komentároch sa zdôrazňujú politické aspekty tejto udalosti a predovšetkým fakt, že napriek veľkým nátlakom a protestom zástancov studenej vojny na Západe došlo k letu sovietsko-francúzskej osádky.

MOZAİKA Z ČSSR

ZMENA V ORGANIZÁCIÍ ODDELENIA PRE ZAHRANIČNÝCH SLOVÁKOV MATICE SLOVENSKÉJ

Na základe návrhu predsedu Matice slovenskej, národného umelca Vladimíra Mináča, uznieslo sa predsedníctvo Matice slovenskej reorganizovať Oddelenie pre zahraničných Slovákov Matici slovenskej so sídlom v Bratislave. Z dvoch úsekov tohto oddelenia: z vedeckovýskumného úseku a z úseku pre kultúrne styky boli dňom 1. januára 1982 zriadené samostatné oddelenia: Oddelenie pre výskum vysľahovateľstva a života Slovákov v zahraničí, ktorého vedúcim sa stal doterajší vedúci úseku PhDr. František Bielik, CSc.

a Oddelenie pre kultúrne styky so Slovákm v zahraničí, ktorého vedúcim sa stal doterajší vedúci úseku Ing. Ondrej Karkuš. Vedúca bývalého Oddelenia pre zahraničných Slovákov MS s. Anna Ištvánčinová prešla na iné, zodpovedné ideologicke-politicke pracovisko v rezorte Ministerstva kultúry SSR. Úradovne oboch oddelení zostali v Bratislave. Ich adresa je: Matica slovenská, Oddelenie pre..., Pugačevova 2, 812 51 Bratislava 1.

(Slovensko č. 6/1982)

UHLÍ V ČSSR. Uhlí je pro Československo nejdôležitším zdrojem energie. V sedmé pětiletce (1981—1985) bude otevřena řada nových dolů. V ostravsko-karvinském reviru bude předáno k těžbě více než půl miliardy nových zásob koksovatelného uhlí. V severních Čechách je rozestavěno osm uhlíkových velkolomů na hnědé uhlí. Těžba se rozšíří také ve východních Čechách. V průměrné roční těžbě černého uhlí se ČSSR řadí na jedenácté a v dobývání hnědého uhlí dokonce na čtvrté místo na světě. Československá akademie věd zpracovává nyní

cílový projekt, zaměřený na nové racionální metody dobývání a úpravy uhlí, díky němuž by se mj. výrubnost v povrchových dolech měla zvýšit ze současných 50 proc. na 85 až 90 proc.

ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY. Nedaleko obce Manětín v Západoceském kraji se provádí od roku 1965 archeologický průzkum. Podnět k němu dal traktorišta, který při práci na poli objevil pozůstatky žárového hrobu. V uplynulých letech bylo nalezeno celkem 300 hrobů, z nichž nejstarší spadají do období 800—700 let před naším letopočtem. V roce 1972 byl objeven ojedinělý hrob s dvoukolovým vozem a železnými částmi koňských prostředků. Nejpočetnější jsou žárové hroby z období 550—450 let p.n.l., a nejmladší kostrové hroby z let 500—400 p.n.l., v nichž byli pohřbeni Keltové.

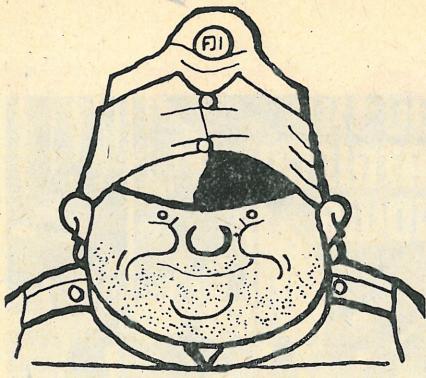
MĚŘENÍ ČASU V PRAZE. Prvním známým pražským hodinářem byl mistr Martin, jehož chronometry tičaly v místnostech pražského hradu již v roce 1354. Nejstarší zmínka o hodinách na věži je z roku 1402. Byl

to orloj na Staroměstské věži. V roce 1828 odbíjelo z pražských věží už 120 hodin. A jak se hodiny seřizovaly? Od roku 1842 vystupoval na ochoz věže Klementina vždy krátce před polednem muž, který přesně v poledne zamával červeným praporem. Později vždy v pravé poledne vystřílelo dělo na Mariánské bastě. Tento způsob se udržel až do roku 1926.

Mechanické určování času pak vystřídal časový signál v rozhlasu, který byl opakován každou hodinou.

Dnes udržuje naprostu přesný čas křemíkové hodiny Astronomického ústavu Československé akademie věd.

AUTOMOBILY PRO SSSR. Mezi největší odběratele nákladních automobilů pražského podniku AVIA patří SSSR. V letošním roce podnik vyveze do Sovětského svazu 1600 vozů, přizpůsobených náročným klimatickým a přírodním podmínkám. První automobily v nové úpravě absolvovaly téměř 300 km dlouhou cestu do Moskvy po vlastních kolejích. Při zkouškách v Moskvě bylo najezděno dalších 22 000 kilometrů. Vozy se dobře osvědčily.

Jaroslav Hašek
**Osudy dobrého
vojáka Švejka
za světové války**

Nehody ve vlaku

V rychlíku z Prahy do Budějovic seděl v jednom kupé nadporučík Lukáš a Švejk, a s nimi holohlavý pán v civilu. Po delší debatě se Švejkem o ztracených a ukradených zavazadelech se nadporučík Lukáš ponoril do čtení novin. Švejk oslovil spolucestujícího, kterého považoval za pana Purkrábka, zástupce banky Slavie. Byl to však omyl. Ukázalo se, že holohlavý pán, který se rozuril a vyhodil Švejka na chodbu, je generálmajor von Schwarzburg, nejstrašnější inspekční generál, jaký se kdy narodil. Po jeho inspekční cestě se vždycky někdo zastřílel a generálmajor si pochvaloval: „Tak to má být, to je voják.“ Nyní přednesl nadporučíku Lukášovi přednášku o tom, jak má důstojník zacházet se svými podřízenými, aby je udržel v hráze, a zakončil: „Vám jistě nebude na škodu podívat se co nejdřív s vaším plukem někam na bojiště.“ Pak se zahlobal do čtení a nadporučík Lukáš vyšel na chodbu za Švejkem, aby si to s ním vypořádal.

Našel ho stojícího u okna s tak blaženým a spokojeným výrazem, jaký může mít jen jednoměsíční robátko, které se napilo, nacucalo a nyní spiná.

Nadporučík se zastavil, kývl na Švejka a ukázal mu prázdné kupé. Vešel za Švejkem a uzavřel dveře.

„Švejku,“ řekl slavnostně, „konečně přišel okamžík, kdy dostanete pár faciek, jakých svět neviděl. Pročpak jste napadl na toho plešatého pána? Víte, že je to generálmajor von Schwarzburg?“

„Poslušně hlásím, pane obrajtnant,“ ozval se Švejk, tváře se jako mučedník, „že já vůbec nikdy v životě jsem neměl toho nejménšího úmyslu někoho urazit a že vůbec nemám ponětí a zdání o nějakém panu generálmaioru. Von opravdu je celej pan Purkrábek, zástupce banky Slavie. Ten chodil k nám do hospody a jednou, když u stolu usnul, tak mu na jeho pleš nějaký dobrodinec napsal inkoustovou tužkou: „Dovolujeme si vám tímto dle připojené saszky III. c zdrojovile nabídnoti nastrádání věna a vybavení všich dítek pomocí životního pojistění.“ To se ví, že všichni vodešli a já tam s ním zůstal sám, a poněvadž mám vždycky smůlu, tak von potom, když se probudil a podíval se do zreadla, se rozčili a myslí, že jsem to jemu udělal já, a chtěl mně dát taky pár facek.“

Slůvko „taky“ splynulo tak měkce a vyčítavě se rtu Švejka, že nadporučíkovi sklesla ruka.

Ale Švejk pokračoval: „Pro takovou malou mejku se ten pán nemusel rozčilovat, von má mít na hlavě opravdu sedesát až sedmdesát tisíc vlasů, jako to bylo v tom článku, co má všechno mít normální člověk. Mně nikdy v životě nenapadlo, že existuje nějaký plešatej pan generálmajor. To je, jak se říká, tragickej omyl, kterej se může každýmu přihodit, když člověk něco poznamená a ten druhý se toho hned chytí.“ (...)

Nadporučík Lukáš se podíval na Švejka a vyšel z kupé. Když seděl opět na svém místě, objevila se za chvíli ve dveřích upřímná tvář Švejkova:

„Poslušně hlásím, pane obrajtnant, že jsme za pět minut v Táboře. Vlak stojí pět minut. Nepřikázeťte objednat něco k snědku? Před léty zde mívali moc dobrou...“

Nadporučík zuřivě vyskočil a na chodbě řekl k Švejkovi: „Ještě jednou

majorové, obrajtnanti, buršové. Každý takový vopoždění je vošemetná věc. Napoleon se u Waterloo vopozdil vo pět minut a byl v hajzlu s celou svou slávou...“

V tom okamžiku prodral se skupinou posluchačů nadporučík Lukáš. Byl příšerně bledý a nemohl nic jiného ze sebe vypravit než: „Švejk!“

Švejk zasalutoval a ozval se: „Poslušně hlásím, pane obrajtnant, že na mě svalili, že jsem zastavil vlak. Železní erář má náramně divný plombu v poplašných brzdech. Člověk aby se k tomu ani nepřiblížoval, jinak by mohl mít malér a mohli by na něm chtít dvacet korun, jako chtějí na mně.“

Vrchní průvodčí byl již venku, dal signál a vlak se opět rozjel.

Posluchači šli na svá místa v kupé a nadporučík Lukáš nepromluvil víc ani slova a šel si též sednout.

Zůstal jen průvodčí vlaku se Švejkem a s železníčním zřízenecem. Průvodčí vlaku vytáhl zápisní knížku a sestavoval relaci o celém případě. Železní zřízenec nevraživě se díval na Švejka, který se klidně otázal: „Jste již dlouho v dráhy?“

Poněvadž železní zřízenec neodpovídal, prohlásil Švejk, že znal nějakého Mlíčka Františka z Uhříněvce u Prahy, který také jednou zatáhl za takovou poplašnou brzdu a tak se lekl, že ztratil na čtrnáct dny řeč a nabyl ji opět, když přišel k Vaňkově zahrádkářovi do Hostivaře na návštěvu a pobral se tam a voni vo něho přerazili bejkovec. „To se stalo,“ dodal Švejk, „v roce 1912 v květnu.“

Železní zřízenec otevřel si dveře klosetu a zamkl se v něm.

Zůstal průvodčí se Švejkem a mámil na něm dvacet korun pokuty, zdůrazňuje, že ho musí v opačném případě předvest v Táboře k přednostovi stanice.

„Dobrá,“ řekl Švejk, „já rád mluvím se vzdělanejma lidma a mě to bude moc těsit, když uvidím toho táborského přednostu stanice.“

Švejk vytáhl z bluzu dýmkou, zapálil si, a vypouštěje ostrý dým vojenského tabáku, pokračoval: „Před léty byl ve Svitavě přednostou stanice pan Wagner. Ten byl ras na svý podřízený a tejal je, kde moh, a nejvíce si zalez na nějakého vejhybkáře Jungwirta, až ten chudák se ze zoufalství šel utopit do řeky. Než to ale udělal, napsal panu přednostovi stanice, že ho bude v noci strašit. A já vám nelžu. Proved to. Sedí v noci milej pan přednost u telegrafního aparátu, ozvou se zvonky a přednosti přijme telegram: „Jak se máš, pacholku? Jungwirt.“ Celej týden to trvalo a přednost počal posílat po všech tratiach takovýhle služební telegramy, jako odpověď tomu strašidlu: „Odpust mně to, Jungwirte.“ A v noci nato vyklapá mu aparát takovouhle odpověď: „Oběs se na semaforu u mostu Jungwirt.“ A pan přednost ho poslech. Potom kvůli tomu zavřeli telegrafistu ze stanice před Svitavou. Vidíte, že jsou věci mezi něbem a zemí, vo kterých nemáme ani ponětí.“

Vlak vjel do táborského nádraží a Švejk, než v průvodu průvodčího vysel z vlaku, ohlásil, jak se patří, nadporučíkovi Lukášovi: „Poslušně hlásím pane obrajtnant, že mne vedou k panu přednostovi stanice.“

Nadporučík Lukáš neodpověděl. Zmocnila se ho úplná apatie ke všemu. Problesklo mu hlavou, že je nejlepší vykašlat se na všechno. Stejně na Švejka jako na holohlavého genera-

rálmajora naproti. Sedět klidně, vystoupit v Budějovicích z vlaku, ohlásit se v kasárnách a ject na frontu s nějakou maršovou rotou. Na frontě se dát případně zabít a zbavit se toho mizerného světa, po kterém se potlouká taková potvora, jako je Švejk.

Když se vlak hnul, vyhlédl nadporučík Lukáš z okna a viděl na peroně stát Švejka, zabraného ve vážný rozhovor s přednostou stanice. Švejk byl obklopen zástupem lidí, mezi kterými bylo vidět též několik železníčních uniform.

Nadporučík Lukáš si povzdechl. Nebyl to povzdech litosti. Bylo mu lehce u srdece, že Švejk zůstal na peroně. Dokonce i ten plešatý generálmajor nedál se mu být takovou protivnou obloudou.

Vlak již dávno supěl k Českým Budějovicím, ale na peroně nádraží lidi kolem Švejka neubývalo.

Švejk mluvil o své nevině a přesvědčil zástup tak, že se vyjádřila jedna paní: „Zas tady jednoho vojáčka sekýrujou.“

Zástup přijal toto mínění a jeden pán obrátil se na přednostou stanice s prohlášením, že zaplatí za Švejka dvacet korun pokuty. Je přesvědčen, že ten voják to neudělal.

„Podívejte se na něho,“ odvozoval z nejvinnějšího výrazu na tváři Švejka, který, obbracej se k zástupu, pronalézal: „Já jsem, lidičky, nevinnej.“

Potom se objevil četnický strážmistr a vyvedl ze zástupu jednoho občana, zatkl ho a odváděl se slovy: „To si zodpovíte; já vám ukážu, pobuřovat lidi — že když se takhle jedná s vojáky, že nikdo nemůže od nich žádat, aby to Rakousko vyhrálo.“

Nešťastný občan nezmohl se na nic jiného, než na upřímné tvrzení, že je přesce řeznický mistr od Staré brány a že to tak nemyslel.

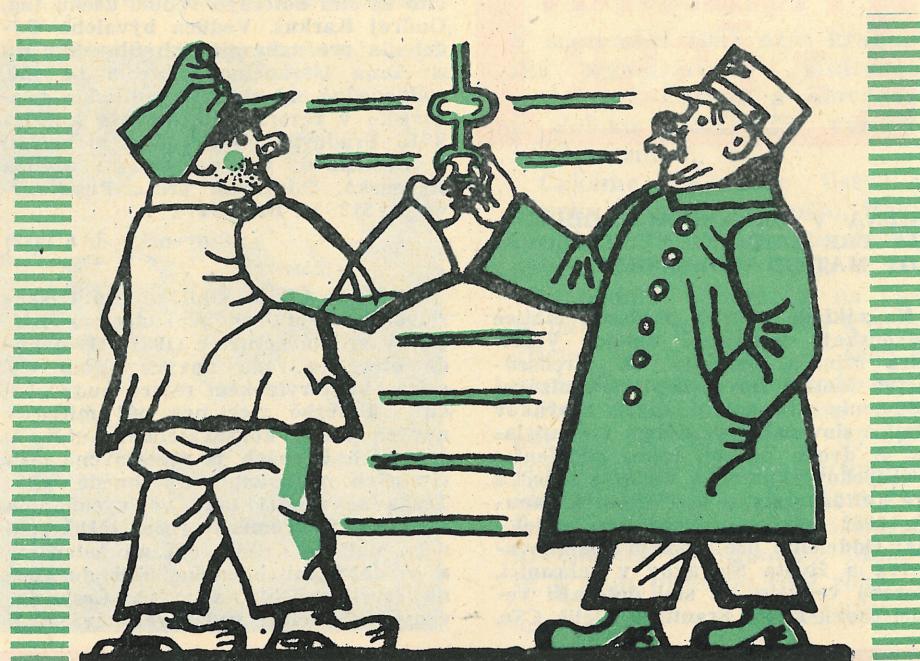
Mezitím dobrý muž, věřící v nevinost Švejkovu, zaplatil za něho v kanceláři pokutu a odvedl si Švejka do restaurace třetí třídy, kde ho pohostil pivem, a zjistil, že všechny průkazy i vojenský lístek na dráhu nalézájí se u nadporučíka Lukáše, velkomyslně dal mu pětku na lístek a další útratu.

Když odcházel, řekl: „Tak, vojáčku, jak vám povídám, jestli budete v Rusku v zajetí, tak pozdravujte ode mne sládku Zemanu v Zdobunově. Máte to přeče napsané, jak se jmennuji. Jen budete chytrý, abyste dluho nebyl na frontě...“

„Vo to nemějte žáděj strach,“ řekl Švejk, „Je to vždycky zajímavý, uvídej nějaký cizí krajiny zadarmo.“

Švejk zůstal sám sedět za stolem, a zatím co propíjel tiše pětku od šlechetného dobrondince, sdělovali si lidé na peroně, kteří nebyli při rozmluvě Švejkově s přednostou stanice a viděli jenom z dálí zástup lidu, že tam chytli nějakého špiona, který fotografoval nádraží, což však vyvracela jedna paní tvrzením, že se o žádného špiona nejedná, že však slyšela, jak jeden dragoun posekal důstojníka u záhodu pro dámou, poněvadž ten důstojník tam lezl za jeho milou, když vyprovázela toho dragouna.

Těmto dobrodružným kombinacím, charakterisujícím nervositu válečné doby, učinilo přítrž četnickovo, které vyklízelo peron. A Švejk dál tiše pil, vypomínaje něžně na svého nadporučíka. Co ten asi bude dělat, až přijede do Českých Budějovic a v celém vlaku nenajde svého sluhu.

spoločnosti. Medzi nimi bola nepreklenuteľná priečasť. Vedeli o nej, a predsa sa stretali skoro každý deň, bozkávali sa, vrvaveli si o lásku a...

Angyal sa zaškaredil. Kdesi bola chyba, ale či on je tu na to, aby chyby naprával? Kto si mocnejší bol než oni: zviedol ich dohromady i drží ich pospolu. Na čo teda rozmyšľať? Naveky to nemôže trvať.

Pri všetkom ľahkárstve svojho povolania Angyal si vedel zachovať sebavedomie — hrdoš, ktorá nedovoľovala mu upadnúť do bezcharakternosti. No leto i v jeho žilách spievalo svoju pieseň. Rozumovať tu bolo naozaj neprirodzené, hlúpe. Preto mimoľne vystrel ruku a objal Kristu.

Čo je? — prebrala sa Krista zo zadumania.

Pocitiac v ruke teplo ženského tela, v Angyalovi čosi padlo, zahnilo sa. Miesto odpovede ju chytí, pritiahol k sebe, takže Krista pocitila až bolest. Prekvapená pozrela naň, ale vo tme videla len bledú, osurovenú tvár s vyvalenými očami, ktoré sa chorobne, chtivo upreli na ňu a horeli zlým, fažkým ohňom. V teplej letnej noci, keď všetko bolo také pokojné, tiché, Krista sa ho zlakla. Zdalo sa jej, že to akýsi iný, cudzí, zlý človek, ktorý si znenazdania vymenil miesto s prívetivým Angyalom, aby jej ubližil. Nepochopila náhly záchrav; pod návalom strachu vyskočila a rozbehla sa voslep k dedine. Ale Angyal vyskočil tiež, volajúc:

— Nebež, hlúpa!

Rozbehol sa za ňou a skoro ju dohnal, ale vtom sa potkol a padol. Padajúc zachytí čosi vejúce, lež to povolilo a Angyal začul zvuk trhaného tkaniva. Pozrel tým smerom a videl vo tme mihať sa ešte čosi biele, vyskakujúce, ľahké, akoby kto si mával bielou šatkou. No vtom pocítil, že tvár sa mu zlieva vlahou...

„Krv,“ uvedomil si Angyal a ukrutne zahrešil.

Postrašená Krista odbehla hodný kúsok. Chcela sa práve zastaviť a obzrieť, keď zavadiila o kohosi.

Strhla sa a pozrela.

Pri nej stál Ondrej Koreň. S palicom v ruke, prekvapený hľadel na ňu, potom jeho zrak dotkol sa roztrhnutého miesta na sukni. Zdalo sa, že sa jej pýta, čo sa stalo. Ale Krista sklopila oči a Ondrej v zlej predtuche očervenal v tvári. Stisnúc palicu v hrsti, zabral sa smerom, odkiaľ dobehla Krista.

Nenašiel nič.

Až doma zamyslela sa Krista nad tým, čo sa stalo. V tichej komore, páchnúcej čerstvou bielizňou, pozdalo sa jej všetko smiešnym, bezvýznamným. Perina v kúte sa belela a Krista nechápal sama seba. Prečo zutekala? Ved už dávno na také čosi myslala, ba i v rozhovorach robili na to narážky.

A tu sa i zlakla, že sa Angyal nahneval na ňu.

Nuž nech, povedala si a ľahostajne hodila plecom.

Ale do očí mimovoľne vtišli sa jej silzy. „Nahnevá sa,“ chodilo jej ustávi na hlavu. Krista voľky-nevoľky sa zobraza, a hoci v Ráztočkách sa už spalo, vyšla na cestu.

„Azda sa stretnem s ním,“ potešovala sa.

Hnaná nespokojnosťou, pustila sa len tak naverimohola hore dedinou. Palasáky pri ceste hľadeli na ňu späťvým pohľadom: „Krista, čo ti je?“ Krista nemala pre ne odpovede. Išla, akoby nesvoja, poháraná cudzou vôleou, cudzím chcením, s tým horúcim letom v duši. Navreté ramená pod odevom ju páliili, ústa, roztvorené ako čudný červený plod, horeli čudnou túžbou leta, visiacoho nad zemou. Chcela sa jej zastat uprostred cesty i vykričať celému svetu všetky tie svoje túžby. Ale keď pozrela na čierne, neveselé chalupy, zlakla sa. Boli v nich do ohľadov pozapínaní zlomyseľní ľudia, ktorí vedeli len o biede, o kanónoch a o strelami zohavených ľudských telách. Vedeli koho, kde a ako zranilo, ale nevedeli, že stromy kvitnú práve tak ako tráva tak rastie, ako rastla už dávno a ako ešte bude rást.

„Hej!“ vzdychla si Krista. Srdce sa jej močne zmietalo v hrudi. Zdalo sa, že vyvalí bok a uletí sťa vták, vypustený z kletky.

Krista chcela ísť ešte ďalej s tým rozraseným srdcom, ale sotva podišla niekoľko krokov, na ceste znova sa zjavil Ondrej Koreň.

Zastal.

„Co chce?“ pomyslela si Krista.

Slovák odkiaľsi od Zvolena, ktorému sa pekná Krista páčila naozaj, ale pre svoj chudobný pôvod s dvoma predosťími súperí nemohol. Zjavil sa len vtedy, keď ich nebolo u Dominov; keď prichodili, vytratil sa cez kuchyňu tak, aby ho nevideli, pohovoriač si s Dominom o vojne a nahľadiac sa na Kristu, ktorá sa mu zdala čoraz krajsou. Na okrem Kristy nachodil tu aj toľko postrádane rodinné teplo: nachodil týchž utrápených bedárov, tiež obete, zdierané nemilosrdnými pijaviciami vojny. Videl tu zostonásobenú svoju matku, svojho starého otca, videl rozbitú rodinu dedinu a pri jej zvukoch zohrieval krvavou ruvačkou užinené srdce.

Lány s Grünbergom zahriali sa pomaly do ušľachtileho športu. Vyťahli celu svoju pohotovosť sladkých slov, opojných poklón a milovníckych hmatov, zmeniac skromnú izbičku u Dominov na tokanište zjašených hlucháňov, natrasajúcich sa v pálcivej túžbe. Svätý Jozef, chudák zavesený práve nad stolom, dobre nezhorol od hanby, čujúc Grünbergove poznamky, horené — aby ockrem Lányho nik nezrozumel — jazykom pánon. Krista, ktorá od jemných poklón ďalej nevidela, tešila sa im ako dieľa hračkám: musela pre ne podstúpiť niekoľko ďažkých bojov s otcom, ale keď jej Grünberg s Lány prišli na pomoc pačličiam tabaku, starý stá zahriaknutý pes utiahol sa k starej do kuchyne a odtiaľ, fajiac vojenský tabak, v dĺhich, rozkydaných vetách šomral na vojnu.

Krista, zasýpaná poklonami a sladkými rečami, dala sa okiadzať. Spôsobovalo jej to ľahký závrat, ktorý ju unášal do tmy večerov sú do rozprávky. Sadla si medzi nich s tou dedinskou zrejmou, dala sa obštipkávať, oblapať i bozkať, akoby nasilu. Potom vyskočila, stala sa k posteli a odrazu sa zasmiala samopásnym, veselým smiehom, alebőh hovorila čosi celkom iné. Grünberg s Lánym, navyknutí na vzešené gestá, keď videli to rozhirané telo, prehýbajúce sa smiehom, túdravu, nenútenu veselosť, boli ľuďmi očarení ešte viac: uđrela im do očí ako veľkolepá vlna hýriacej prírody a oni najradšej boli by ju na mieste zjedli.

No nebola to pravá struna. Grünberg s Lánym vedeli, že tak nedôjdú k cielu.

Istého večera prišiel Lány sám. Sadol si, ako obyčajne, na lavicu, založil ruky za hlavu a sentimentálnym hlasom povedal:

— Krista, Krista, ty nie si stvorená pre dedinu...

— A pre kohože? — zasmiala sa Krista.

— Do mesta, — oduševňoval sa Lány. — Tebe nepristanú sedliacke šaty; ty by si mala chodiť v hodvábě.

Krista si vzduchla a Lány zbadal, že dobré hovorí.

— Veru, — pokračoval, — ty by si mala ísť do mesta. Tu na dedine tvoju krásu nik nezbadá. Vydaš sa za dajakého neokrôchaného sedliaka a za niekoľko rokov robota a deti urobia z teba starú babu. Nie preto zjeme, aby sme sa zakopali, ale aby sme užili sveta.

Slová zapadli na samé dno Kristinho srdca a vyplášili odiaľ staré túžby. Krista zvážnala a zamyslela sa.

— Cože si poňem, — povedala po chvíli, — keď som chudobná a nemám ani škôl?

Lány sa zasmial. Smiehom chcel zrútiť jej pochybnosti.

— Taká krása, ako si ty, nepotrebuje škôl, — rieko, lichotiac Kriste.

— A?

— Život treba vedieť zachytiť, treba sa trošku vyznat v ľuďoch. Ja napríklad sám by som ti pomáhal. Má mnohých rodičov, veľa známostí a vplyvných, takže by to nebolo ďažké.

— Ja by som nedbala, — povedala Krista po krátkom rozmyšľaní. — Ved už aj tak dávno rozmyšľam, ako by som sa dostala do sveta.

Tak vošiel had do rukáva. Keď Grünberg prišiel, našiel ich už priateľsky sedieť vedľa seba, ako si vymieňajú významné pohľady. Krista, hovoriac s Lánym, nesmiala sa už tým drobným, odmiatavým smiehom; v belasých očiach sedela akási psia vďaenosť, naivná radosť dieťaťa, ktorému sľubili jarmočné.

— Ty si jej tuším počaril, — rieko, závistlivým hlasom Grünberg, keď sa vrácali večer domov.

— Hja, viac rozumom ako silou, — zasmial sa Lány.

A Grünberg nevedel, či sa smeje na ňom alebo na starom perekadle.

MILU URBAN
(úryvok)

ŽIVÝ BÍČ

Zronená, nespokojná zaťala pery. Nohy ju boleli i zmocnilo sa jej čudné odhadlanie. Čo chce, prečo blúdi? Iba oči o nej širia. I pristúpila odrazu k Ondrejovi a rieka:

— Ondrej, pod!

Chytia ho za ruku a Ondrej dal sa viest. Išiel, nevediac, čo má Kristino správanie znamená. Čosi neodolateľné držalo ho pri nej. Išiel. Ani nezbadal, ako sa našiel pod Dominovými oknami. Keď prišli pod ne, Krista sa odrazu zastavila, pritisla sa k nemu a zvala ho:

— Pod dnu.

Vyvalil na ňu oči. Vo veľkých, rozšírených bola otázka:

— Po čo?

Krista Dominová ju pochopila. Slabým, zduseným hlasom vyhŕkla:

— Budem twoju ženou...

Ondrej Koreň sa otočil, sloby hľadal pri sebe kohosi. Keď videl len tmu a v nej Kristu, chcel vysloviť akési ukrutné slovo, ktorým by ju ohromil, spálil. Ale potom odrazu odplul si pred ňou a obráiac sa strmým krokom voniel do tmy.

Snaha nadviazať s Angyalom znova styky zlyhala na jeho pohanenej hrdoosti. Nemohol sa odhadlať na druhé pokolenie, preto je radšej zdalek vyhľadávať. Krista chvíľu banovala, robila si

trpké výčitky, ale ľahkomyselná mladá letora nemohla dlho vydržať bez lásky. Potrebovala vystávanie predo dvermi, stískanie ruky a zamilované ťuškanie ako ryba vodu. Príchod vojakov ju potešil, naplnil predtuchami nových dobrodružstiev, a naozaj, sotva ušiel týždeň, do Dominov chodili odrazu traja: tenký židáčik, syn akéhosi bohatého fabrikanta, potom nedoštovaný medik, podľa reči príbuzný istého veľkostatkára od Nitry, a kysí úbožiak, ľahší invalid už, ktorého medzi tamtých zaplietla náhoda.

Krista svoujou smelou, na Ráztočky éudne vyvinutou ženskostou očarila všetkých troch.

— Dobrá pipka, — povedal po prvom stretnutí sa s Kristou židáčik Grünberg, popraviac na smelom oblúku svojho nosa evíker.

Lány, príbuzný veľkostatkára, mľasok významne jazykom a prisvedčil:

— Skvelá!

Pozreli na seba rozihaným pohľadom, v ktorom už svietila predtucha budúcej rozkoše, no nepocitili voči sebe žiarlivosť alebo niečo podobné. Boli to dvaja športovci, pre ktorých Krista znamenala len cenu. Pozreli na seba, a akoby si boli dali vzájomne otázku: „Ktorý z nás ju prv dostane?“ Dvom mladým cynikom bola to len zábava, malé vyrazenie na nudnej dedine.

Tretí z nich, Pavol Záň, ľahký inválid, nepatril medzi smotánku. Bol to

ZDOKONAĽUJME PRÁCU KLUBOVNÍ

V rámci aktivizácie krajanského organizáčného a kultúrno-ovetového života v tomto roku, ktoré potrebu zdôraznilo 5. plenárne zasadanie Ústredného výboru KSCS, má nepochybne veľký význam zlepšenie práce klubovní v miestnych skupinách, v tom aj dokončenie výstavy (na poschodí) a rozhýbanie činnosti novej klubovne MS vo Vyšných Lapšoch.

Za týmto účelom sa 8. mája t.r. ziel vyšnolapšanský výbor MS na pracovnom zasadani, za účasti tajomníka UV Augustína Andrašáka, redaktora Života Jana Šternogu a kultúrneho inštruktora pri UV Eugena Mišince. Krajania podrobne prerokovali a určili postup stavebných a iných prác a v mnohých prípadoch aj ich termín, aby stavbu tento rok definitívne dokončili a celú budovu odovzdali do prevádzky. Diskutovalo sa zároveň o vybavovaní i potrebách klubovne a o náplni jej práce, pričom všetci účastníci dospejeli k názoru, že pri takomto peknom kultúrnom stánku musí rozhodne pô-

sobiť aspoň folklórny súbor i kapela alebo divadelný krúžok.

Počas zasadania vyšnolapšanský výbor MS zvolil za vedúceho klubovne Jozefa Krišká mladšieho, ktorý bude pracovať na polovičnom úvazku. Zároveň určili otváracie hodiny klubovne — bude otvorená každý deň okrem utorku a piatku od 18. do 22. hod. Aby nový kultúrny stánok pracoval čo najlepšie a bol atraktívny pre každého, krajania z Vyšných Lapšov zvolili päťčlennú spoločenskú radu klubovne, ktorá bude koordinovať jej kultúrno-ovetovú činnosť a stanoviť program jej práce. Členmi rady, ktorá si na prvom zasadení zvolí svojho predsedu, sa stali: František Šoltýs, Jozef Krišík, Milan Grigľák, Mária Klaková a Helená Kriškárová.

Prečo tak podrobne popisujem schôdzku vo Vyšných Lapšoch? Preto, že sa mi páči nápad utvorenia spoločenskej rady klubovne. Je to iniciatíva, ktorú by podľa mňa bolo treba popularizať vo všetkých miestnych skupinách. Totiž vznik a činnosť takéhoto rád mô-

že prispieť k zvýšeniu atraktivity pracovných programov klubovní v jednotlivých MS, keďže sa na ich vytváraní podieľa celý kolektív a nie iba vedúci klubovne. Za prácu klubovne je teda aj zodpovedných viac činiteľov MS. Nemusíme pritom zdôrazňovať, že zaujímavší program je nepochybne podmienkou zvýšenia návštěvnosti v týchto kultúrnych stánkoch, na čom nám všetkých záleží. Samozrejme, v spoločenských radách klubovní mali byť zastúpení starší i mladší krajania, ženy a mládež, aby program klubovní zohľadňoval potreby všetkých prostredí v miestnych skupinách. Hodno sa nad tým zamyslieť.

Začali sa letné prázdniny, do mnohých miestnych skupín sa vrátili na zaslúžený odpočinok krajanskí študenti zo stredných a vysokých škôl. Práve oni mohli by v tomto období veľa urobiť pre naše klubovne. Bol by to zároveň dôkaz ich náležiteho krajanského postoja, prejav spolupatričnosti k našej krajanskej organizácii. Treba

len umne využiť ich schopnosti a podnetiť ich mladícky elán a iniciatívu.

V našich klubovniach sú už dosť značné zbierky slovenskej literatúry, ktoré sa z roka na rok zväčšujú. Bolo by ich načim usporiadať, katalozizovať a vôbec pripraviť na pravidelné požičiavanie čitateľom. Pre študentov by to bola ľahká práca, zato osob z nej veľmi veľký. Samozrejme, možnosti je viac. Zoberme trebars výzdobu klubovní, ktorú predsa treba z času na čas meniť a aktualizovať. Vynachádzavosť a dôvtip študentov mohli by na tomto poli urobiť priam záchrany. Možno napr. zorganizovať výstavy knižných zbierok v každej klubovni, pripraviť oznamy nazaujímavých kníh, ktoré hodno prečítať, zorganizovať besedy o knihách za účasti mládeže, súťaže a kvízy s cenami atď., atď.

Myslim, že výbory miestnych skupín mali by plne využiť pomoc študentov a urobiť všetko pre zvýšenie atraktivity a zlepšenie práce klubovní MS. Možno niekde bude treba vymeniť miestnosť na novú, väčšiu alebo urobiť aj iné opatrenia. To všetko preto, aby sa klubovne stali ozajstnými strediskami krajanského organizáčného a kultúrneho života, miestom, kam každý bude chodiť rád, kde sa každý bude cítiť ako doma.

J.S.

ÚSPECH POŁSKÝCH FUTBALISTOV

Máme už za sebou XII. majstrovstvá sveta vo futbale, šampionát, ktorý z mnohých dôvodov patril k neobvyklým a akiste nadľho utkvie v pamäti miliónov milovníkov tohto športu. Víťazom turnaja sa stal tím Talianska, ktorý vo finále vyhral s NSR 3:1. Veľký úspech dosiahli poľskí futbalisti, ktorí po víťazstve nad Francúzskom obsadili tretie miesto a už po druhý raz vybojovali striebornú medailu. Dokázali, že už 10 rokov patria k najlepším tímom na svete. Ich úspech je o to väčší, že napriek ľahkým podmienkam sa dokázali tak znamenite pripraviť a debre vydržali námahu a ľahkosť tohto najdlšieho Mundialu.

Boli to, ako nikdy doteraz, majstrovstvá mnohých prekvapení. Patri k nim už samo poradie víťazov tohto turnaja: 1. Taliansko, 2. NSR, 3. Poľsko, 4. Francúzsko. Všeobecne sa predpokladalo, že najväčšie šance na konečný úspech budú mať Brazilčania, Argentíncania, Angličania, NSR budú Belgickania. O to viac teda vyniká dobré umiestnenie poľského družstva. A keď je reč o prekvapeníach, nemožno opomenúť ani neočakávané víťazstvo Alžírska nad NSR, remízy ČSSR s Kuvajtom, Talianska a Poľska s Kamerunom a mnoho ďalších.

To všetko svedčí aj o tom, že úroveň svetového futbalu sa veľmi vysrovňala. Už nielen Európa a Južná Amerika, ale aj iné svetové čoraz badateľnejšie demonštrujú svoju prítomnosť v tomto športe. O veľkej výrovnaneosti svedčí aj fakt, že na 56 stretnutí zo hraných na Mundiali sa až 17 skončilo nerohodne a ďalších 17 iba jednogolovým víťazstvom jedného z mužstiev.

Zaujímavý bol na MS boj o futbalovú prestíž medzi družstvami Európy a Južnej Ameriky. Tentoraz roz-

hodný úspech slávili európski futbalisti, ktorí získali všetky medaily. Ostatne už v druhom kole bolo vlastne 10:2 v prospech Európy. Argentína bola zjavne slabšia ako pred 4 rokmi, zase Brazilčania sa asi príliš skoro začali cítiť majstrami a rozčarili. Totiž moderný futbal to nie sú iba technické finty a útok, ale aj dobrá obrana. Z tohto hľadiska Mundial neprimiesol nič nové do svetového futbalu. V technike sa už nedá vymyslieť veľa nového a v taktike naďalej dominuje totálny futbal, čiže hra všetkými silami v obrane a útoku, čo si vyžaduje všeobecnosť. A práve Taliani dali najlepší príklad takejto univerzálnosti. K chýrnenmu „catenaccio“ pridali znamenitú hru v protiútokoch, ktorá slávila úspech nielen vo finálovom stretnutí s NSR, ale aj vo výraďovacích zápasoch s Argentínciou a Brazilicu.

V tohtočnom Mundiali sa po prvý raz zúčastnilo až 24 tímov. Táto nová formula sa však, napriek počiatokom pochybnostiam, plne osvedčila. Účasť družstiev z krajín tretieho sveta spôsobila, že sa majstrovstvá stali oveľa atraktívnejšie. Samozrejme, v budúcnosti bolo by načim urobiť niektoré zmeny — o.i. upraviť pravidlá hier v druhom kole a vôbec skrátiť o niečo tento futbalový maratón.

Ako vždy, aj na posledných majstrovstvách sveta sa objavilo niekoľko nových futbalových hviezd, o ktorých akiese ešte neraz počujeme. Patri k nim nepochybne o.i. malíčký útočník Francúzskia Giress, sovietsky brankár Dasajev, útočník NSR Littbarski, kamerunský brankár N.Kono, belgický útočník Czerniatyński, no a samozrejme aj mladý poľský záložník Andrzej Buncol.

JÁN KACVÍNSKY

hviezdy * * * *
svetovej estrády

KATE BUSCHOVÁ

Ešte prednedávnom nikto o nej nepočul, ale dnes viaceré skladby v jej prevedení sú na poprednom mieste v zoznamoch najpopulárnejších šlágrov vo V. Británii, Holandsku, Belgicku, NSR, Španielsku a Taliansku.

Má sotva 22 rokov. Narodila sa v Londýne a už ako 11-ročná sa pokúšala sklaňať pesničky. Objavil ju pred

5 rokmi známy gitarista zo skupiny Pink Floyd — Dave Gilmour. Očarený jej vokálnymi možnosťami zaviedol Kate do štúdia, kde zanedlho nahrala svoju prvú veľkú albumovú platňu, nazvanú The Kick Inside. Platňa mala obrovský úspech. Pripravila ju sama mladá vokalistka. Totiž sama skladá a píše texty pesničiek, hrá na lavosové nástroje a vedia vlastnu skupinu K. Bush Band.

Skladby K. Bushovej sú svieže, expresívne. Jej vizitkou je najlepšia pesnička zo spomínamej platne Wuthering Heights (Búrlivé výšiny). Názov tejto skladby, ako aj tematika textu a štýlistika melodickej vrstvy nadvážajú na známu drámu vásni a pomsty, ktoré autorkou bola znamenitá anglická spisovateľka a poetka Emily Jane Bronteová. Bushová, očarená dramatickou zložitosťou života hrdinov kníhy, vnútorným napäťom, rozhodla sa vyjadriť svoje pocití v pesničke. A tak pod vplyvom literatúry vznikla jedinečná skladba.

Skvelá melodika s orientálnym nádyhom v spojení s uchvacujúcim hlasom vokalistky znepokojuje a zároveň vzbudzuje záujem poslucháčov. Kate má pekný, vysoký hlas so zaujímavou artikuláciou. Využíva jeho silu závisle na povahе piesne. Hodno tuná poznamenať, že na spomínamej platni je tri násť skladieb, rozmanitých, ktoré sú výrazným svedectvom veľkej umelkej osobnosti autorky a súčasne speváčky.

Samozrejme odvtedy K. Bushová nahrala už viacej platní, ktoré mali pochopiteľne veľký úspech. Aj v Poľsku vydali malú platňu s nahrávkou Wuthering Heights, ale veľmi rýchlo zmizla s predajní, hoci mala dosť vysoký náklad.

J.S.

ON A ONA

A.M. BOLA BY SOM RADÁ, KE BY STE NAPÍSALI, AKO SA VYHNUT SKRIEKAM V RODINE. ČO ROBIT, ABY BOL POKOJ?

Každá rodina, len čo vznikne, podstupuje skúšku pevnosti. Urážky, výčitky a škriecky vznikajú hlavne pre nedostatok vzájomnej citlivosti. Nebezpečenstvo každej škriecky spočíva o.i. v tom, že počas nej človek vždy pohovorí mnohé zbytočnosti, ktoré potom určite ľutuje. Najprezíverajšie by bolo, ak sa jednému z účastníkov škriecky podarí obrátiť konflikt na žart a vyvolať úsmev. Tým možno veľmi rýchlo obnoviť rovnováhu vo vzájomných vzťahoch. Treba viedieť zmierniť tón a nerobiť nijaké rozhnutia v stave afektu, teda keď sme rozčulení.

TETA DORA

naša foto-hádanka ???

Naša snímka predstavuje známeho slovenského divadelného a filmového herca, ktorému nedávno udelenili titul národného umelca. Hral o.i. v takých filmoch ako Vlčie diery, Kapitán Dabáč, Zbabelec, Polnočná omša, Mŕtvi nespievajú, Trofej neznámeho strelecta, Sokolovo. Z televíznych filmov treba spomenúť najmä Nemocnicu na kraji mesta (vysielať aj poľská televízia), kde vystúpil v úlohe primára. Napíšte nám, jeho meno a pošlite do redakcie.

V Živote č. 5/82 sme uverejnili snímku poľského speváka Zbigniewa Woodeckého. Knihy vyžabovali: Mária Chalupková z Novej Belej, Mária Mrázová z Nadlaku (Rumunsko), Helena Molitorisová z Kacviny, Margita Šperláková z Jablonky a Genovéva Oskvareková z Dolnej Zubrince.

Život navrhoje na recitačné súťaže

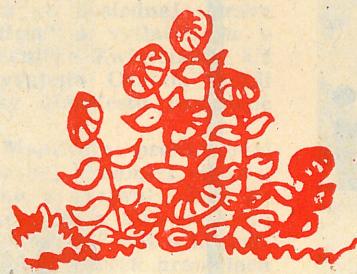
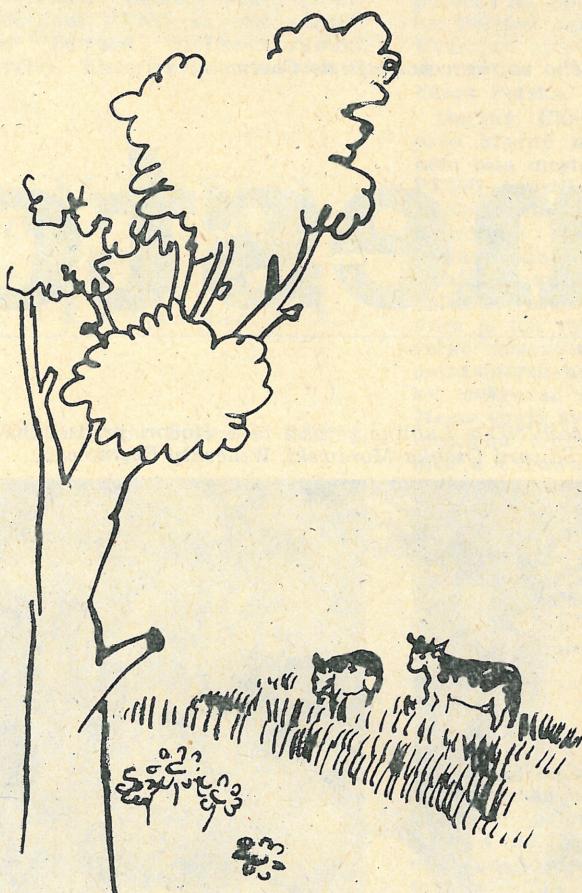
JAROSLAV SEIFERT

Červenec

Jdeš po mezích a nad úvozy
a zdravíš chrpy, bradky kozi
a kalíšky, vonného svlače
vysoko jako na pavláčce.

Až k večeru, když na červánku
první tě hvězda vábí k spánku,
na mezi ve tmě slyšíš hlasy.
Jeden je dívčí, druhý jiný.

Čípák ten druhý bude asi?
A ráno, když den nový vzplane,
Leží tam žluté kopretiny
a lístky mají otrhané.

VLADIMÍR REISEL

Moja vlast

Krásna jak hviezda v tmavom oku,
lomené svetlo v zafíre,
je v mojom zenite a spieva
a trblieta sa v nadire
krásna jak hviezda v tmavom oku.

Prítulná ako snietka brečtanu,
ked' studená jar leto pletie,
objíma, nežnie, šatkou zamáva,
ked' syn sa ozve v cudzom svete,
prítulná ako snietka brečtanu.

Kalená bolesfou a nocou,
naučila sa milovať,
ale ked' treba, nenávidieť
tak ako každá dobrá mať,
kalená bolesfou a nocou.

Zhovorčivá i samá zámlka,
ako to medzi ľuďmi býva,
cit rozváživo váži na vážkach,
podozrievavá na marivá,
zhovorčivá i samá zámlka.

Preto si naša, milovaná,
chránime ťa jak zrenicu,
prizdobujeme chvojkou, stuhou,
leštíme ako poľnicu,
lebo si naša, milovaná.

VLADIMÍR REISEL

**LIDÉ
LÉTA
UDÁLOSTI**

ČERVENEC – JÚL

1.VII.1952. V Praze zemřel Fráňa Šrámek, český národní umělec, novelista, romanopisec, dramatik a básník (nar. 19.177 v Sobotce).

3.VII.1947. Sejm PLR schválil zákon o znovuvýstavbě Varšavy.

4.VII.1807. V Nice se narodil Giuseppe Garibaldi, italský generál, bojovník za osvobození a sjednocení Itálie, demokrat a republikán (zemřel 2.VI. 1882 na ostrově Caprera).

4.VII.1943. V dosud nevysvetleném leteckém neštěsti nad Gibraltarem zahynul generál Władysław Sikorski, vzděláním inženýr vodního stavebnictví, v letech 1939–1943 předseda polské vlády v emigraci a hlavní velitel polských ozbrojených sil na Západě. 30. července 1941 podepsal se Sovětským svazem smlouvu o obnovení diplomatických styků a vytvoření polského vojska v SSSR (nar. 20.V.1881 v Tuszowě Narodowém na Sandomiersku).

5.VIII.1943. V oblasti Kurska, Orla a Bělgorodu začala jedna z největších bitev druhé světové války. Z obou stran se ji zúčastnily přes 4 miliony vojáků, přes 69 tisíc děl a houfnic, tisíce samozájdých děl, tanků a letadel. Bitva byla neobyčejně urputná, trvala bez přestávky 50 dní a noci. Zahájila ji německá ofenzíva, které se zúčastnilo více vojska než v okamžiku přepadení Sovětského svazu v roce 1941. 12. července Sovětská armáda zastavila útok německého vojska a sama přešla do mohutné protiofenzívy, která překvapila německé velitelství. 5. srpna sovětská vojska osvobodila Orel a Bělgorod. Těhož dne byly v Moskvě poprvé na počest vojsk, která vyzvolila tato města, vystřeleny dělostřelecké salvy, které se od té doby staly tradicí. 23. září sovětská vojska přešla na sever a jih od Kyjeva Dněpr a rozvinula útok na západ.

5.VIII.1947. Byla ratifikována polsko-československá smlouva o přátelství a vzájemné pomoci.

5.VII.1952. Proběhlo první zasedání valného shromáždění Polské akademie věd.

6.VII.1415. V Kostnici (jižní Badensko, NSR) byl upálen Mistr Jan Hus, velký český reformátor, myslitel, kazatel a inspirátor boje českého lidu za národní a sociální osvobození (nar. v Husinici 1369).

6.VII. 1923. V Kurowě v Lublinském vojvodství se narodil generál Wojciech Jaruzelski, první tajemník ÚV PSDS, předseda rady ministrů, předseda Vojenské rady národní záchrany.

6.VII.1950. Ve Zhořelci nad Odrou byla podepsána smlouva mezi Polskem a NDR o vytyčení určené a existující polsko-německé státní hranice na Odře a Lužické Nise.

8.VII.1817. V Dolním Kubíně se narodil Andrej Radlinský, významný slovenský osvětový pracovník, spisovatel a redaktor (zemřel 26.IV.1879 v Kútech).

15.VII.1943. U příležitosti 533. výročí bitvy u Grunwaldu se v Selcích nad Okou v SSSR konala přísaha 1. pěchotní divize polského vojska, nazvané jménem Tadeusza Kościuszka. 1. divize se tím stala bojovou jednotkou připravující se k odchodu na frontu. Ve dnech 12. a 13. října svedla svou první vítěznou bitvu u obce Lenino v Bělorusku.

17.VII.–2.VIII.1945. V těchto dnech se konala v Postupimi konference šéfů vlád Sovětského svazu, Spojených států a Velké Británie. Bylo to poslední setkání velké trojice a poslední mezinárodní konference, která definitivně upravila výsledky druhé světové války a vztahy v poválečném světě.

Jedním z nejdůležitějších rozhodnutí přijatých v Postupimi bylo definitivní určení polských západních hranic na Odře a Lužické Nise včetně plného přesídlení německého obyvatelstva. Tím byla vyřešena otázka, která byla pro Polsko neobvykle významná. Vrátilo se do svých historických hranic, které mu umožňují všeobecný rozvoj a jsou zárukou bezpečnosti.

21.VIII.1944. V Chełmu, osvobozeném z hitlerovské okupace, vznikl Polský výbor národního osvobození (PKWN). Povolala ho Zemská národní rada (KRN), utvořená v noci 31. ledna 1944. Polský výbor národního osvobození, plnící požadavky obsažené v ideové deklaraci PDS a KRN, oznámil v historickém Manifestu vznik lidového Polska a ohlásil: znovuvýstavbu zničené země, plnou pozemkovou reformu, znárodnění továren a dolů, rozšíření všeobecné osvěty a sociální péče, opření bezpečnosti Polska o bratrské spojenectví a spolupráci se Sovětským svazem a poválečnou mírovou zahraniční politikou, opírající se o zásady kolektivní bezpečnosti. Těhož dne Zemská národní rada schválila zákon, jímž převzala velení nad polskou armádou vytvořenou v SSSR a spojila ji s Lidovou armádou v jednotnou Polskou lidovou armádu.

27.VII.1914. Vybuchla první světová válka (1914–1918), v níž zahynulo přes 10 milionů lidí.

31.VII.1944. V Lublině se konala první městská konference Polské dělnické strany, která zvolila první poválečný městský výbor PDS.

slovník Života

POLSKY SLOVENSKY ČESKY

(89)

VÝSLOVNOSŤ SLABÍK DE, TE, NE, LE; DI, TI, NI, LI

Spoluľásky d, t, ī píšeme bez mäkčenia (d, t, ī), keď za nimi nasledujú samohlásky e, i, ī alebo dvojhľásky ia, ie, iu. Napríklad píšeme: deti, teleso, neter, letište, divne, ni, ale vyslovujeme: deti, teleso, ňeter, letište, dívne, ňi.

Slabiky de, te, ne, le, di, ti, ni, li, dí, tí, ní, li vyslovujeme TVRDO v týchto prípadoch:

1. v koncovkách príavných mien vzor pekný a matkin: mladí, verní, ženatí, veselí, čierne, krásneho, bohatej, Zuzkine;

2. v tvaroch zámen ten, tento, onen;

3. v tvaroch slov s predponami od-, nad-, pod-, pred-: odísť, nadísť, podísť, predísť, odinakia, poddeň, predeň;

4. v slovach jeden, jedenásť, teda, temer, teraz, vtedy, onen, vinen, žiadne, pijatika, vínečko, terč;

5. v slovach: tik-tak, tikať (o hodinách)

6. v slovach cudzieho pôvodu: dekan, demokracia, diplomacia, Martin, medicína, nikel, legitimácia, telegram, technika, politika, študent, titul a pod.

POLSKY koncipent koncipent koncipent
kondensácia kondenzácia kondenzácia
kondensátor kondenzátor kondenzátor
kondolencia sústrast sústrast
kondor pohrebny sprived

SLOVENSKY koncipent koncipent koncipent
kondenzácia kondenzácia kondenzácia
kondenzátor kondenzátor kondenzátor
sústrast sústrast sústrast
kondor pohrebny sprived

ČESKY konduktor kondicja kondicja
kondygnačia kondygnačia kondicja
koneksja komexia komexia
koneser znalec znalec
konew kánya kánya
konfederácia konfederácia konfederácia
konfederat konfederat konfederat
konfederácia konfederácia konfederácia
konfederátka konfederátka konfederátka
konfekteja konfekcia konfekcia
konfekcyjny konfekčný konfekčný
sklep obchod s obchod s
konfekcyjny konfekciou konfekciou
konferansjer konferencier konferenciér
konferencja konferencia konferencia
konfesja náboženské vyznynie, konfesia
konfesional konfidenčnica dôvernosť
konfidencia konfidenčnica dôvernosť
konfidencjo-nalny tajný tajný
konfident konfident konfident
konfirmacia konfirmácia konfirmácia
konfiskowač konfiškovať konfiškácia
konfiskata zaváranina zavárenina
konfitury konflikt konflikt
konfrontacia kongenialnosť kongenialita
kongenialnosť konglomerát konglomerát

průvodčí kondice podlaží konexe
značec konev konfederace konfederát
konev konfederátka konfekce konferenciér
konfese konfidekt konfidenčnica
dôvernosť dôvernosť dôvernosť
tajný konfident konfiskace
konfidenčnica konfidenčnica zavárenina
kongenialita konglomerát konglomerát

Prvý po Chopinovi

Slávnostným koncertom v Národnej filharmónii vo Varšave sa začali oslavu stého výročia narodenia Karola Szymanowského, jedného z najväčších európskych skladateľov v prvej polovici nášho storočia. Jeho tvorba je súčasťou európskeho i svetového kultúrneho bohatstva, preto UNESCO prevzalo patronát nad oslavami, ktoré sa uskutočnia v priebehu celého roku 1982.

Fotografia Karola Szymanowského z obdobia keď komponoval balet Harnasie.

Narodil sa 6. októbra 1882 v Tymoszówke na Ukrajine. Rástol v kultúrnom prostredí, z ktorého pochádzal tiež Jarosław Iwaszkiewicz, o dvanásť rokov mladší Szymanowského bratranec. Po odchode do Varšavy roku 1902 bral hodiny harmónie, kontrapunktu a kompozície u M. Zawirského a Z. Noskowského. V roku 1905 sa stal členom skupiny skladateľov zvanej Mladé Pejsko.

Szymanowského tvorba do roku 1914 naznačovala vzťah k Chopinovi i k ranej tvorbe ruského skladateľa a kla-

viristu A.N. Skriabina (1872–1915), na druhej strane zasa podliehala vplyvom neoromantizmu F. Liszta, R. Wagnera, R. Straussa.

Cesta do Talianska (najmä na Siciliu) a severnej Afriky vzbudila záujem Szymanowského o kultúru Východu a starovek, pobyt v Paríži a Londýne zasa obrátil jeho pozornosť na hudbu francúzskeho impresionizmu. Obdobie prvej svetovej vojny strávil v rodnej Tymoszówke, odkiaľ chodieval koncertovať do Kyjeva, Moskvy i Petrohradu. Z týchto rokov pochádzajú skladby inšpirované exotikou, plné impresionistického bohatstva zvukovej farebnosti.

Po koncertnom turné v USA, Londýne a Paríži v rokoch 1921–1922 a po niekoľkomesačnom pobete v Zakopanom nastal zásadný obrat v štýle jeho tvorby. Goralský folklór, charakteristické črty piesní a tancov Podhalia zvýšili záujem K. Szymanowského o poľskú ludovú hudbu ako zriedlo tvorivej inšpirácie. Vtedy vytvoril o.i. dvadsať mazúrok a tiež balet Harnasie, ktorý mal premiéru v Prahe roku 1935 a v pozmenenej verzii v Paříži roku 1936.

Popri skladateľskej činnosti bol tiež riaditeľom a potom prvým rektorm varšavského konzervatória. V roku 1929 dostal za hudbu štátnu cenu, roku 1930 titul dr.h.c. Jagelovskej univerzity. Postupujúca tuberkulóza ho nútila čoraz častejšie cestovať na liečenie do zahraničia.

Zomrel 29. marca 1937 vo Švajčiarsku, v sanatóriu pri Lausanne. Pochovali ho v krypte zaslúžilých Poliakov na Skałce v Krakove.

stává se i toto...

MUŽI SÚ ZBYTOČNÍ. Jedno parížske divadlo ohlásilo predpremiéru predstavenia s takýmto titulkom. Predstavenie sa však nekonalo a skúšky odvolovali, keďže tri z piatich herečiek, ktoré vystupovali v tejto divadelnej hre, otočili. Priopomína to titulkú stránku týždeníka Kobietka i žycie spred niekoľkých rokov, na ktorej bola veľká snímka ženy s dieťaťom a nápis: Urobíme to samy?...

KOUPEL. Pred deseti lety majiteľ jednoho z hotelov v japonskom meste Nakaidze v ním postavili zlatou vanu.

Růst cen zlata způsobil, že cena té netypické vany více než desetinásobne stoupla. Každý druhý hotelový host se v ní chce vykoupat a dostat památkovou fotografiu. Samozřejmě za slušnou cenu. Zájemců je totiž proto, poňavá v hotelu se tvrdí, že košepel ve zlaté vaně prodlouží život o rok.

LISTY NA DRUHÝ SVET. V Los Angeles existuje firma istého G. Gabora, prostredníctvom ktorej môžno poslat list... mftvym. Každý, kto chce poslat list na druhý svet, môže sa prihlásiť do firmy. Tam píše list na zvláštnom tlačive a dostáva uistenie, že list príde adresátovi spolu s niekym ľažko chorým, ktorého dni sú spočítané.

Táto správa je neuveriteľná a predsa — ako uistuje americká tlač — pravdivá. Firma výborne prosperuje a poplatok za list — podľa počtu slov a... termínu dodania — je od 40 do 100 dolárov.

MAJITELIA GRINZINGU.

Grinzing sa nachádza na severnom okraji Viedne a je jednou z atrakcií rakúskeho hl. mesta. Už dvadsať rokov pestujú tam na miernych svahoch vinnú révu a mestny burčák sa pije v malých útulných vinárničkách, ktoré sú vždy plné turistov. Mesto sa však rozrástá a indylickému Grinzungu hrozila záhuba — vznikla obava, že stavebné spoločnosti využívajú vinohrad, aby na ich mieste vybudovali sídliská.

Miestni obyvatelia sa postavili proti tomu a začali Grinzing symbolicky

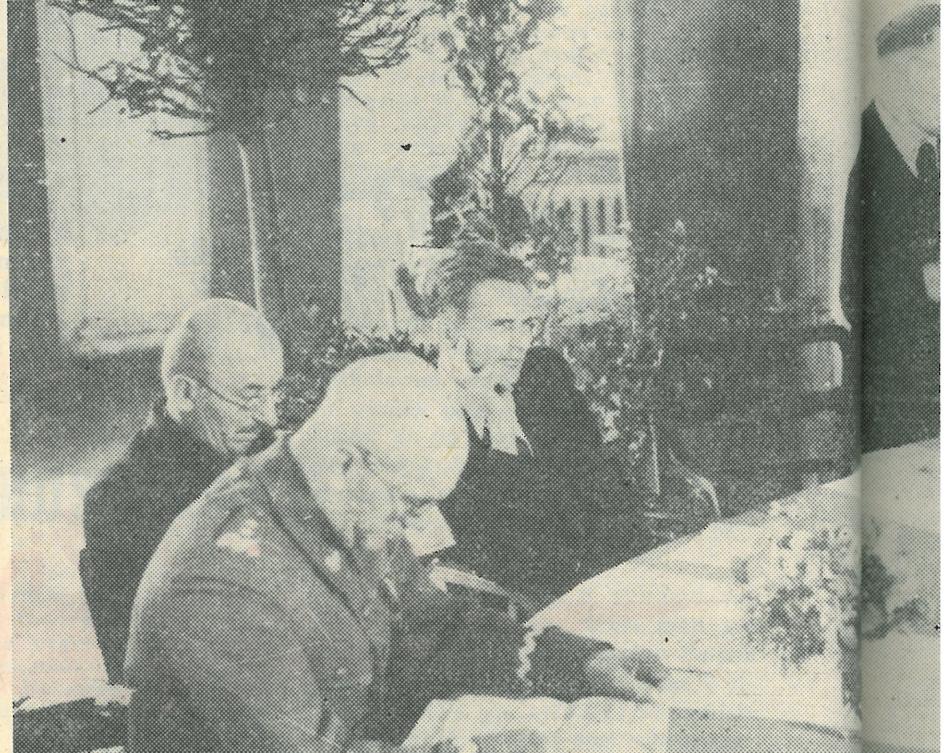
predávať. Každý, kto zaplatí sumu okolo 150 dolárov, stáva sa majiteľom 1 m² pôdy v Grinzingu a dostáva zvláštny dokument. Prakticky jedino výsadaou týchto „majiteľov“ je možnosť vypíti bezplatne každý rok dva krátky litry miestneho vína Grüner Veltliner. Obyvateelia Grinzungu, ktorí organizovali túto akciu symbolicky, ktorého vypredajú, sú šikovní — na „spolumajiteľov“ vyberali najrôznejších slávnych osob, ktoré sa týmto stali ako patrónmi slávneho predmetu. S pokojom medzi nimi politici, ako Leonid Brejnev a Kurt Waldheim, sú kniežatá králi na čele so švédskym kráľom Karolom Gustafom. Prednádavnom sa medzi patrónmi Grinzungu ocitol aj pápež Ján Pavol II. K „spolumajiteľom“ patria svetoznámi dirigenti a virtuózom filmových hviezd, a popri nich sedem tisíc „obyčajných“ ľudí z rôznych krajín, ktorí majú taktiež rád Grinzing. Na snímke: švédsky kráľ mnoho dokumentom, ktorý potvrdzuje, že vedeďov, meter pôdy v Grinzingu.

Jednotky poľského vojska vchádzajú do Chelma.

mesto

Zo zasadnutia PVNO v Lubline v roku 1944. Hovorí predseda KNR Bolesław Bierut. Andrzej Witos, Edward Osóbka-Morawski, Wincenty Rzymowski.

Júl 1944. Neslabne tempo sovietskeho útoku v Bielorusku, ktorý núti nemecké vojská ustupovať. 20. júla vojská 69. sovietskej armády, podporované oddielmi 1. armády poľského vojska pôsobiacej v rámci 1. bieloruského frontu, v ťažkých bojoch prekročili Bug, prelomili nemeckú obranu na ľavom brehu rieky a začali oslobodzovať poľské územie. 21. júla útok sovietskych tankových a jazdeckých vojsk od Buga oslobodil prvé polské mesto — Chełm.

Kvety a radosť obyvateľov vitali oslobodené vojská. Na domoch sa objavili prvé bielo-červené vlajky. Na čele poľských vojsk vchádzal do mesta gen. Zygmut Berling. Uvitie sprevádzalo dupot vojenských topánok a hukot automobilových motorov a tankov tiahnúcich lublinskou cestou na západ za výjazdmi nepriateľom.

21. júla v poludňajších hodinách priletela Moskva do Chełma skupina členov Poľskej výboru národného oslobodenia — prvej poľskej ľudovodemokratickej vlády, proklamovanej v ten istý deň Krajinou národnou radou. Členmi vlády sa stali poprední predstovitelia KNR a Zväzu poľských vlastencov v ZSSR: Wanda Wasilewska — predsedkyňa ZPV, Andrzej Witos, brat Wincenta, ľudový činiteľ, Bolesław Drobner — činiteľ robotníckeho hnutia, gen. Michał Rola-Żymierski — veliteľ ľudovej armády a hlavný veliteľ Poľskej ľudovej armády, Wincenty Rzymowski — činiteľ Demokratickej strany a ďalší. Predsedom PVNO sa stal socialistický činiteľ Edward Osóbka-Morawski. Miestom prvého historického zasadnutia

PVNO a jeho sídlom do 30. júla sa stala budova železničnej správy. Neobvykle pilnou vecou bolo vydať čo najrýchlejšie výzvu — programový dokument PVNO k poľskému národu. Výzva po poslednej úprave dostala názov „Manifest“ a vytlačili ju v miestnej ručnej tlačiarke Zwierciadlo. Už 22. júla ráno si obyvatelia Chełma mohli prečítať prvé výtlačky Manifestu rozlepené v meste.

Pripomeňme slová Manifestu: proklamoval vznik PVNO ako dočasnej výkonnej vlády v oslobodzovanom Poľsku a vyzýval národ ku kontinuite vo víťaznom boji s hitlerovskými okupantami v spojenectve so ZSSR a k zjednoteniu poľských území v nových hraniciach na západe a severu. Načrtol široký program budovania základov nového, ľudového Poľska, hlavné smery spoločensko-hospodárskych reforiem, získania pre Poľsko náležitého miesta vo svete, začiatia rekonštrukcie zničenej krajiny v národnej jednote.

23. júla sa pred budovou PVNO konalo veľké verejné zhromaždenie obyvateľov Chełma a celej chełmskej oblasti, ktorí už oslobodili sovietske vojská. V ten istý deň vyšlo v Chełme prvé číslo orgánu PVNO — Rzeczypospolita. Prvý poľský denník na oslobozenom území uverejnil na titulnej stránke plný text Manifestu spolu s dekrétom o spojení v Poľsku ľudovú armádu dvoch ozbrojených organizácií poľskej lavičky: bojujúcej v ilegalite ľudovej armády a vstupujúcej na poľské územie so zbraňou v ruke Poľskej armády, ktorá vznikla v ZSSR. Uverejnil aj plné zloženie členov PVNO. Bol to búrlivé a radostné dni pre oslobodený kúsok Poľska.

Dnešný Chełm iba v májom pripomína prvé hlavné mesto ľudového štátu, ktorým bolo toto mesto od 21. do 31. júla 1944, keď PVNO opustil Chełm a prestahoval sa do oslobodeného Lublina. Mal vtedy iba 20 000 obyvateľov; dnes má vyše 50 000 a celé vojvodstvo okolo 230 000. V meste a na území terajšieho vojvodstva bolo po vojne iba niekoľko osôb zamestnaných v priemysle, dnes je ich vyše 20 000. Vízitkou Chełma sú veľké cementárne, závody poľnohospodársko-potravinárskeho priemyslu, sanitej keramiky, cukrovár a moderný obuvnícky závod. Mesto spája svoju budúenosť s ložiskami kameninného uhlia v oblasti nedalekej Wierzbice a Cycowa. V samom Chełme dominujú veľké moderné obytné domy v nových sídliskách, ktoré sa napriek ťažkostiam neustále rozrastajú. Múzeum PVNO, zriadené v miestnostiach bývalej tlačiarne Zwierciadlo, oboznamuje návštěvníkov s dejinami zrodu ľudového Poľska, s bojom o oslobodenie, tvořením a upevňovaním ľudovej moci, s prvým obdobím krajiny zničenej vojnou.

ADAM CHALUPEC

Najdôležitejšie údaje z dejín Chełma: dávna slovanská osada, ktorá na začiatku nášho tisícročia patrila k Czerwieńskym hradiskám. V 13. storočí hradisko pri obchodnej ceste, spájajúcej ruské územie s Baltickým morom, sídlo hališských kniežat a byzantského diskupstva. Od roku 1366 bol Chełm spojený s Poľskom; bol hlavným mestom chełmskej zeme a istý čas sídlom druhého biskupstva — latinského. Mestské práva dostal v roku 1392. V 16. storočí plnil dôležité obranné funkcie proti tatarským vpádom. V polovici 16. stor. bol počas kozackých vojen skoro úplne zničený. Po tretej deľbe Poľska v roku 1795 bol pripojený k Rakúsku. V roku 1809 sa stal súčasťou Varšavského kniežatstva a okresným mestom. Od roku 1815 patril k Poľskému kráľovstvu, zvanému Kongresové kráľovstvo, ktorého kráľom bol ruský cár. V ľase poľských národných povstaní v rokoch 1830—31 a 1863

ALERGIE NA... XX. STOLETÍ. Dvaceté storočí odsoudilo k smrti jednačtyreletou britskou zpěvačku Sheilu Rossalliovou. Již přes tři roky trpí záhadnou nemocí, kterou lékaři nazvali „totální alergický syndrom“. Bylo zjištěno, že Sheila je alergická na většinu vynálezů, jako umělá vlákna, plastik, hotová jídla (např. konzervy), zápač benzínových výfukových plynů apod. Lékaři jsou bezradní. Dívka váží už pouhých 25 kg, leží v zatemném pokoji a mnozí soudí, že naděje na její záchrana jsou mizivé.

POCHÚŤKY. Západonemecká firma Lark ponúka svojim rafinovaným základním nezvyčajné pochúťky napr.: pastu na obložené chlebicky pripravenú z istého druhu afrických mravcov, gulás z pytóna, praženici s včelími larvami. Kucháři tejto firmy sú tak tiež odborníkmi na prípravu jedál z medvedov, tučniakov, pštrosov, pochutiek z hadov, žralokov, páv a žab. K tým-

to jedlám možno piť alkohol na mravoch, chrústoch, muchách či komároch. Nemusíme písat, že ceny týchto jedál sú primerané vysoké, úmerne k ich neobvyklosti a možnostiam rafinovaných základníků.

OBYVATELIA HAAGU vidia každý deň štrnásťročného chlapca, ktorý bez ohľadu na počasie, chodí na bicykli do školy. Chlapec, ktorého si nikto nevšíma, keďže väčšina holandských detí chodí do školy na bicykli, je najstarší syn kráľovny Beatrix a následník holanského trónu, princ William Alexander. Kráľovna si želá, aby syn navštěvoval obyčajné gymnázium a žil tak isto, ako ostatní jeho roves-

níci. Jediný rozdiel je v tom, že počas cesty do školy a zo školy chlapce sprevádzajú, taktiež na bicykloch, dva policajti. Na snímke: princ na ceste do školy.

MUŠLE slimáka Cypraea Moneta, žijúceho v teplých mořích, vynikají podivuhodnou trvanlivosťou. Jsou lesklé, lehce zbarvené a mají pěkné tvary. Všeobecně se jim říká mušle kauri. Před třemi tisíci let se jich používalo v Číně a Japonsku jako ozdob a platiadla. Během doby se mušle kauri rozšířily v jižní Asii, na tichomořských ostrovech a v Africe. Dostaly se také do Evropy, kde jsou mj. tradiční ozdobou klobouků polských horalů. Dnes jsou mušle kauri nejrozšířenější v Africe, kde zdobí mj. slavnostní čelenky nigerských tanečníků.

Budova železničnej správy, ktorá bola sídlom PVNO od 21. do 31. júla 1944.

Chełm z vtáčej perspektívy.

V obci Rhydymwyn v severnom Walese sa už dva roky nenarodil ani jeden chlapec. Obyvateľkám tejto dedinky sa v tomto čase narodilo 12 detí — sme dievčatká. Možnože pobyt v Rhydymwyne znamená recept pre rodičov, ktorí túžia po dcéru, ale medzi stálymi obyvateľmi tento jav vzbudzuje znepokojenie. Je totiž ohrozená demografická rovnováha. Príčinou tohto javu — ako piše britský týždenník Sunday Times, je pravdepodobne obsah kaďmiovej soli vo vo-

stáva sa aj takto...

ROZHOVORY ŽIVOTA

NA RICHTÁRSKOM STOLCI

Richtársky úrad má dlhú história. V stredoveku richtár stál v čele obce a do tejto funkcie ho menoval feudál. Jeho základnou povinnosťou bolo vyberať daňové poplatky a predsedat obecnému súdu. Za svoju prácu mohol vlastniť veľké gazdostvo, mať podiel na feudálových príjmosch a iné hospodárske výsady.

V súčasnosti richtára volia občania na obecnej schôdzi na štvorročné obdobie. Richtársky úrad je dnes spoločenskou funkciou. Povinnosti richtára vyplývajú z jeho výkonnej funkcie orgánu vidieckej samosprávy občanov. Predovšetkým stará sa o svoju obec, tzn. o spoločenský, hospodársky a kulturný život občanov, je inšpirátorom obecných predstavzatí, svojpomocných prác a pod. Jeho úlohy majú dvojaky charakter. V stykoch s gminným úradom vystupuje ako predstaviteľ obyvateľov obce, zasa v styku s občanmi ako zástupca gminného úradu a náčelníka. Richtárska právomoc je veľmi obmedzená a v podstate spočívá v podávaní návrhov a správ na gminný úrad. Okrem toho richtár viedie svoj úrad, výberá dane, vydáva občanom rôzne potvrdenia a v dnešnej situácii má na starosti aj výdaj potravných listkov.

Spoločnou črtou richtárov je ich povolanie. Všetci sú rolníci, čo im na jednej strane umožňuje Žiť problémami dediny a roľníkov, ale na druhej strane ich časovo obmedzuje.

Traja krajanskí richtári, s ktorými som sa rozprával, pôsobia v troch susedných obciach a hoci každý z nich pracuje v odlišných podmienkach, všetci sa snažia svedomito vykonávať svoju funkciu.

s FRANTIŠKOM KOVALČÍKOM

Po mnohých rokoch zvolili v Krempech v r. 1978 nového richtára, ktorým sa stal predseda MS KSČaS František Kovalčík, mladý (mal vtedy 35 rokov), priebojný muž. Začiatky jeho spoločenskej práce neboli ľahké. Mnohým sa mladý richtár nepozdával, niektorí mu otvorené prekážali a neverili, že vydrží celé voľné obdobie. Richtár nielen vydržal, ale za tak krátke obdobie dosiahol badateľné výsledky vo svojej činnosti. V roku 1979 v Krempech odovzdali do prevádzky vodovod, za spolupráce s hasičmi prebudovali hasičskú remízu, opravili chodníky, po druhýkrát asfaltovali cestu cez obec a v súčasnosti realizujú

veľkú investíciu — oprávu polnej cesty, ktorá bude stáť vyše 2 mil. zl.

Dnes sa krajan F. Kovalčík už z úsmevom priznáva, že zo začiatku sa trochu obával richtarčenia. „Snažil som sa — hovorí — predovšetkým pristúpiť ku každému jednako a tým si získať dôveru všetkých našich ľudí. Zda sa mi, že som napriek začiatčinám tažkostiam neskamal. Ešte som sice nedosiahol všetko, čo som si zaužímal, ale predsa jedno voľné obdobie je trochu krátke na plné využitie všetkých možností a schopností. V každom prípade ľudia uverili, že niečo dokážem (túto mienku Krempašania plne potvrdzujú — pozn. D.S.) a tak naše vzťahy sú keď nie veľmi dobré, tak určite aspoň dobré.“

V súčasnosti najdôležitejšou úlohou pre Krempachy je výmena elektrického vedenia a inštalácia druhého transformátora, lebo zásobovanie elektri-

Krajan František Kovalčík.

nou je veľmi zlé. V budúcnosti bude treba v prvom rade vybudovať svadobný dom, no a, samozrejme, pokračovať v oprave poľných ciest. Sú to úlohy nezávislé od toho, kto bude richtárom.“

Krajan F. Kovalčík hovorí, že sa chce venovať len práci na gazdovstve, lebo richtárčenie mu zabera veľa času. Ale o tom rozhodnú voliči.

s JOZEFOM BRYJOM

Richtárom Novej Belej je už druhé voľné obdobie. Predtým dlhé roky pôsobil ako pokladník a tajomník miestneho urbára. Kedže sa v tejto práci osvedčil ako ľud, ktorý sa vie starat o spoločný majetok a pri tom aj dokáže veľa vecí vybaviť, jeho voľba za richtára bola akýmsi prejavom uznania za jeho činnosť. O svojom úrade hovorí:

Richtár na dedine je nepostrádateľný, má na hlave všetky miestne problémy. Mal by prejavovať iniciatívu a umne si zorganizovať prácu a v prípade potreby poskytovať pomoc občanom. Richtár udržuje úzky kontakt s gminným úradom a v obci je stály

ku. Po obnovení činnosti našej Spoločnosti vo februári t.r. divadelný krúžok z Podvlnka zahral 12. apríla t.r. v Podvlnke nacvičenú hru Kamenný chodníček. V máji a v júni členovia krúžku budú s touto hrou vystupovať v ďalších obciach na Orave.

Ochotníci z Podvlnka by radi vystúpili s Kamenným chodníčkom aj na Spiši. Preto sa obrátili na spišských krajanov, aby navrhli, kedy a v akej obci by mohli zahrať. Lenže majú s tým aj problém. Potrebujú totiž finančné prostriedky na prepravu krúžku. Dúfame, že sa to dá zariadiť.

Mnohé klubovne zatiaľ nedostali, — ako zdôrazňuje správa, — uhlie za rok 1981. Sú to: Jablonka, Veľká Lipnica-centrum, Pravarovka, Kičory, Dolná a Horná Zubrica, Oravka, Pekelník a Podsklie. Ostatné klubovne uhlie a drevo dostali.

Správa sa taktiež zaoberala otázkami obvodnej schôdzky, zvolanej na 16. mája t.r., ktorej sa okrem členov ÚV mali zúčastniť aj vedúci všetkých klubovní, aby tak mohli prerokovať celú problematiku týkajúcu sa kultúrnej činnosti a práce klubovní. V každom prípade, — podotýka sa v správe — oravskí krajania chce aj v súčasných, sťažených podmienkach čo najlepšie vyvíjať kultúrno-osvetovú činnosť a dôfajú, že sa im to podarí.

ALOJZ ŠPERLÁK

Na snímke krajan Jozef Bryja s pracovníkom Oddelenia pre zahraničných Slovákov MS, dr. Andrejom Siráckym v Detve. V pozadí pribuzní kr. J. Bryju zo Slovenska.

zdrojom informácií, ktoré podáva bud na obecných schôdzkach alebo prostredníctvom bubeníka. Je to veľmi pracná a časovo náročná funkcia. Každú chvíľu má richtár „zákazníkov“ doma.

V Novej Belej sme za osem rokov môjho richtarčenia urobili dosť veľa. Okrem iného sme vybudovali cestu smerom k Tribšu, vymenili elektrické vedenie v obci a spolu s hasičmi vybudovali obecný dom. Zaviedli sme tak tiež vodovod a asfaltovali cestu cez obec. V poslednom čase sme opravovali poľné cesty. Napr. v min. r. sme opravili tri a v tomto by sme chceli opraviť ďalšie. Náklady spojené s opravou hradí NZOP ako odškodené za umiestenie smetiska v novobelškom chotári.

V budúcnosti plánujeme o.i. rozšíriť budovu zdravotného strediska, vypačovať spolu s architektom jednotný systém výstavby garáži pre osobné autá vedľa potoka a pod.

Dobrá práca a viditeľné výsledky upewnili autoritu novobelškého richtára. A je pravdepodobné, že keby v nasledujúcich voľbách opäť kandidoval, iste by ho zvolili. Sám richtár však hovorí, že po skončení tohto voľného obdobia, by chcel podakovať za dôveru a spoluprácu a oddychnuť si od richtárskeho stolca.

s JOZEFOM MATONIAKOM

Za richtára obce Tribš ho zvolili úplne neočakávané. Sám hovorí, že sa podujal byť richtárom, hoci nie všetci uznávajú jeho autoritu. Najväčšie problémy a tažkosti spôsobujú osobné záujmy, nedisciplinovanosť ale aj leňosť niektorých občanov. „Všetci by chceli — hovorí — aby sa v obci čo najviac urobilo, ale nie všetci chcú k tomu priložiť svoju ruku. Kedže ľud je pocitivo vykonávať svoje povinnosti, vyžaduje od ľudu viac spoločenskej práce a snaží sa byť nekompromisný, ľahko získava v obci niepriateľov. Práve preto, že som sa prínes „pozeral na prsty“ niektorým našim občanom, mal som s nimi rôzne konflikty.

Motocykel je najpohodlnnejším a najrýchlejším dopravným prostriedkom pre richtára Jozefa Matoniaka.

Krajan J. Matoniak už nemieni kandidovať v budúčich voľbách. To čo som si zaúmienil, som vykonal — hovorí — a teraz sa chcem venovať iba gazdovstvu, lebo lepšie je byť dobrým gazdom ako richtárom, ktorý sa netesí dôvere občanov. Napokon nechcem nepriateľov v obci, najmä keď si niektorí ľudia myslia, že richtár má zvláštne príjmy, hoci je to iba spoločenská funkcia.“

DOMINIK SURMA

Foto: autor a A.Ch.

REDAKCIA ČITATELIA

OBVODNÁ SCHÔDZA OV KSČaS NA ORAVE

24. apríla 1982 sa v Jablonke konala obvodná schôdza výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov na Orave, na ktorej OV predložil správu o činnosti. Čítame v nej o.i.:

Ako vieme dňa 13. decembra 1981 bol v Poľsku vyhlásený vojnový stav a naša činnosť bola zastavená, čo nám a predsedom miestnych skupín písomne oznámil ÚV. Pečiatky boli odovzdané na gminné úrady a klubovne, okrem jednej, zatvorené. Totiž v klubovni v Podvlnke nacvičovali divadelnú hru dvakrát týždenne, ale okrem členov divadelného krúžku do klubovne nikto nechodil. V súvislosti s tým musíme zaplatiť účet za kúpené uhlie a drevo na kúrenie počas nacvičovania divadla v krajanskej klubovni v Podvln-

NOVÁ BELA

Neveril som ani vlastným očiam, keď mi poštár priniesol Život, na ktorý sme čakali pár mesiacov s veľkou netrpezlivosťou. Bola to vzrušujúca chvíľa, z ktorej sa tešili všetci naši krajania. Vedľa možnosť čítať v slovenčine náš krajanský časopis, ktorý píše o nás a pre nás, je pre všetkých krajanov neoceniteľné.

Od konca februára t.r. začala pôsobiť aj naša Spoločnosť.

Už opäť môžeme rozvíjať a rozširovať našu krajanskú kultúru.

Som si istý, že krajania vynaložia všetko svoje úsilie pre ďalší rozvoj krajanského hnutia.

Teším sa, že budeme môcť vystupovať nie len medzi krajanmi ale aj na Slovensku.

Rád by som sa ešte zúčastniť Podpolianskym folklórnych slávností v Detve, na

ktoré mám ešte stále živé a milé spomienky.

Na folklórnych slávnostach v Detve

krajan J. Mirga vystúpil aj tento rok

spolu so súborom MS KSČaS z Nedeca — REDAKCIA.

covia Gminného úradu v Novom Targu a početní občania Novej Belej. Pri tejto príležitosti odovzdali vyznamenania niekoľkým novobelškým občanom — členom ZES za ich aktívnu a spoločenskú činnosť pre rozvoj svojho prostredia.

V druhej časti slávnosti vystúpili žiaci novobelškej základnej školy pod vedením riaditeľa Boleslava Nowoborského a predvedli hru na husliach a na pišťalách, ktorú prítomní odmenili výrelým potleskom. Na scéne novobelškej klubovne sa predstavil taktiež folklórny súbor z Lopusznej pod vedením Jozefa Lojsa. Divákom sa páčili predovšetkým krásne goraliské kroje, spev a tanec najmladších.

Na záver sa v nedalekom lese pri vatre konala ludová veselica so slovenskými pesničkami a tancami. Bolo to veľmi vydarené podujatie, ktorým sme dôstojne učili ludový sviatok — sviatok ZES.

JOZEF MIRGA

OBEC NAD TROMI POTOKMI

Obec Repiska kedysi zaostala a biedala, je dnes živým svedectvom hlbokých premien, ktoré sa za posledné tridsaťročie uskutočnili na Spiši. Už sám názov Repiska — v Ľudovom pojednávaní vyvodený od repy — bol synonymom biedy a utrpenia jej obyvateľov, ale zároveň vytrvalosti, tvrdosti,

nebojačnosti a nepoddajnosti. Lebo kto chcel v tamtých ľažkých časoch prežiť, musel byť tvrdý ako repa.

Dnes je to úplne moderná dedina. Leží v malebnom podtatranskom okoli, ktoré je ako stvorené pre turistov. Zatiaľ este uniká ich pozornosti, hoci protiľahlé kopce Bukoviny sú nimi preplňené. Tunajšie okolie by poskytlo turistom predovsetkým krásnu prírodu a pokoj.

Obec tvoria v podstate tri sídliská: Bryjov Potok Vojtyčkov Potok a Grocholov Potok, ktoré ležia nad potokmi roznákeho mena. Delia sa ešte na menšie osady ako napr. Pavliky, Soltysovka a Siskovie. Najpružnejšie a najväčšie je sídlisko Bryjov Potok, v ktorom býva ok. 60% z celkového počtu 500 obyvateľov. Aj keď tieto tri sídliská tvoria jednú obec, spojenie medzi nimi nie je práve najlepšie a najvýhodnejšie. Prirodzenou prekážkou sú kopce.

Hoci v obci nastali v poslednom tridsaťročí nesporné zmeny z lepšiemu, jej obyvatelia nie sú ešte celkom spokojní. Do Repískych ešte stále nechodí autobus miestnej dopravy, hoci asfaltovú cestu do Bryjovho Potoka vybudovali už v roku 1979. Druhá cesta do Vojtyčkového a Grocholového Potoka (bližšie od Júrgova) je ešte stále vo výstavbe a pre nezhydov kvôli pozemkom práce iba pomaly napredujú. Snáď po jej dokončení dostanú Repískych tak veľmi očakávané autobusové spojenie. Ale zatiaľ musia naďalej kráčať pešo pár kilometrov, na prvú autobusovú zastávku.

Repiščania sú predovšetkým roľníci. Gazdujú na skalnatých, neúrodných a rozkuskovaných poliach (väčšinou V.-VI. tr.). Na ceste do poľa, kdežto je to obdobie jarných práce, stretávame kr. Jozefa Plutu, ktorý hospodári na 8 ha gázovstva. Roľník musí mať istotu, že o jeho prácu niekto stojí — hovorí — a keď niečo predá, musí aj niečo kúpiť do gázovstva.

Okrem problémov, s akými sa stretávame všade, Repiščania majú aj svoj miestny problém, ktorému hovoria plízačka diviakov. Repiščanské polia susedia priamo s Tatranským národným parkom, v ktorom väčšina žijúcich zver je prísne chránená a preto sa aj rýchle rozmnožuje. Lenže zver nemá rozum, nevie, pokiaľ sú hranice parku alebo im hádam aj viacero chutí na gázovskom ovse či zemiakoch. Najväčšie škody robia diviaky, ryjú a ničia aj tak nízku úrodu. Roľníci sa bráňia proti nim všeliakými spôsobmi, zatiaľ bezúspešne. Obrábjajú polia iba v najbližšom susedstve dediny, ostatok prenechali na lúky. Diviaky zdolávajú nielen vzdialenosť, ale aj ploty a nadáľ si pochutnávajú na gázovskom. Roľníci sú veľmi rozhorčení a hádam sa aj právom sťažujú. Lebo okrem odškodenia, ktoré je beztak nízke, potrebujú predovšetkým krmivo. Stavá sa — hovorí kr. Andrej Šoltýs — že nakopeme menej zemiakov ako sme zasadili. Aký máme z toho úžitok, kde je naša práca?

Aj keď hlavným zamestnaním obyvateľstva v Repískych je poľnohospodárstvo, nie je však základným zdrojom príjmov. Veľa ľudí pracuje na Slovensku a potom aj v NZOP v Novom Targu, v Zakopanom a inď. Hôsodária budú same ženy s deťmi alebo si aj ony privyrábajú pridruženou výrobou kobercov pre Cepeliu. Samozrejme, odzrkadlilo sa to aj v rozvoji obce. Povedla cesty stoja murované, pekné domy a pri niektorých aj autá.

Miestna skupina Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Repískych má 116 členov, z toho väčšina v Bryjovom Potoku, ktorý bol vždy najaktívnejší v krajanskej práci. Jednako v poslednom období aj tuná trochu počali v kultúrnej činnosti.

O práci repiščanskej MS sa rozprávam s jej podpredsedom kr. Jánom Júgovianom, ktorý zdôrazňuje, že musia nutne venovať väčšiu pozornosť

krajanskej mládeži, keďže nemajú veľa mladých, energických aktivistov. „Ale čo sme zmeškali, chceme ešte dobehnuť. Keby sme obdržali z ústredného výboru slúbené hudobné nástroje, pokúsili by sme sa na začiatok začať aspoň ľudovú kapelu, lebo máme v obci mladých záujemcov o takúto formu kultúrnej činnosti. A v budúcnosti by sme mohli pouvažovať aj folklórny súbor.“

Zavítal som aj do krajanov v Poľsku. Ja osobne ďakujem za Františka Bednárikovi z Nowej Bialej.

O živote krajanov v Poľsku sa však dá dozvedieť aj viac. Na Gymnáziu Pavla Országha Hviezdoslava v Kežmarku študujú už niekoľko rokov študenti — Slováci z Poľska a cez kežmarsku „prestupnú stanicu“ sa dostávajú na rôzne vysoké školy.

V súčasnosti je medzi kežmarskými

študentmi Marta Galovičová z Kacvínna — v júni 1982 práve maturovala.

Spomíname na začiatky činnosti repiščanskej MS. S radosťou a pýhou vrodenou týmito jednoduchým ľuďom kr.

J. Júgovian priopomína časy, keď sa mohol osobne zúčastňovať života našej Spoločnosti.

Na otázku čo by prispelo k zaktivizovaniu MS v Repískach, kr. Júgovian odpovedá:

— Liek na oživenie činnosti MS nemám, ale podľa mňa to úzko súvisí so spôsobom života. Voľakedy ľudia sa tak neponáhľajú, napr. jarné práce trvali aj šesť týždňov a ešte mali čas si posiedieť, zapaliť fajočku, porozprávať sa, povystrájať a ešte času mali nazvyš. Dnes ľudia majú aj všeljaké stroje, ale času stále a stále menej. Sú to jednak už iní ľudia. To však neznamená, že má na tom trpieť krajanská činnosť. Domnievam sa, že by sme potrebovali ľoveka, ktorý by sa dokázal odvážiť touto činnosťou a vedel zaujať a pritiahnúť aj ostatných krajanov.

Nemám ani ja hotový recept na oživenie činnosti repiščanskej MS. Mali by o tom pouvažovať predovšetkým aktivisti MS apolu s mladými krajanmi. V každom prípade iniciatíva, ktorá by mala zohľadňovať miestne potreby, záujmy krajanov a taktiež tradície, musí vystúpiť od miestnej skupiny. V jej realizácii by im určite pomohol OV spolu s kultúrnym inštruktorom a taktiež Ústredný výbor Spoločnosti. Preto je len na krajanoch z Repískych, aké závery vyvodia z doterajšej činnosti a, samozrejme, ako ich budú reálizovať.

Text a foto: D. SURMA

ZAUJÍMAVÝ LIST Z KEŽMARKU

Vážená redakcia, niekoľko rokov mi prichádza Váš mesačník, ktorý pre mňa predpláca pán František Bednárik z Nowej Bialej. Touto cestou sa Vám chcem podakovať za mnohé zaujímavosti, ktoré prinášate o živote Slovákov žijúcich v Poľsku i celkove za obsah. Som rada, že po dlhom čase opäť vychádzate a dúfam, že viac prerušení už nebude.

V prílohe Vám posielam jeden článok (...), o Vašej krajanke Marte Galovičovej z Kacvínna, ktorá študuje na kežmarskom gymnáziu.

Srdečne Vás pozdravujem a želám vo Vašej práci veľa úspechov.

POHĽAD SPOZA HRANIČ

Niet snáď vo svete väčšej krajiny, kde by nežila slovenská menšina — USA, Kanada, Austrália, Francúzsko, Rumunsko, Maďarsko, NDR, Poľsko atď. Na rozdiel od menších v ostatných štátach dostali sa Slováci do Poľska „nie vlastnou vinou“, ale pričinením sa rôznych mierových konferencií po I. a II. svetovej vojne.

My, Slováci, ktorí žijeme v starej vlasti, nevieme veľa o Slovácoch v zahraničí. O živote krajanov v Poľsku sa dozvédame z mesačníka Život — pravda, iba tí, ktorí majú to šťastie ako ja, že im Život predplatí nejaký kra-

jan, žijúci v Poľsku. Ja osobne ďakujem za Františka Bednárikovi z Nowej Bialej.

O živote krajanov v Poľsku sa však dá dozvedieť aj viac. Na Gymnáziu Pavla Országha Hviezdoslava v Kežmarku študujú už niekoľko rokov študenti — Slováci z Poľska a cez kežmarsku „prestupnú stanicu“ sa dostávajú na rôzne vysoké školy.

V súčasnosti je medzi kežmarskými študentmi Marta Galovičová z Kacvínna — v júni 1982 práve maturovala. Spomíname ju preto, že práve vďaka jej práci som sa mala možnosť dozvedieť viac o živote Slovákov, žijúcich v Poľsku. Táto študentka sa zúčastnila svojou písomnou prácou „Činnosť Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku“ na takzvanej stredoškolskej odbornej činnosti — súťaži študentov slovenských a českých stredných škôl v oblasti histórie, prírodných vied, techniky atď. Autorka sa zamerala predovšetkým na rozvoj kultúrneho života našich krajanov v Poľsku, pričom ho dokumentovala aj fotografickou prílohou. Práca získala suveréenne prvé miesto nielen v školskej súťaži, ale aj v rámci okresu Poprad a prebojovala sa aj na krajské kolo do Košíc, kde sa tak tiež umiestnila na prednom mieste. Na práci je predovšetkým cenná tá skutočnosť, že Marta Galovičová ako prvá podáva suhrnný vývoj činnosti krajanských spolkov v Poľsku. Z tých dôvodov by bolo dobre, keby si jej prácu všimla Matica slovenská a hádam by nebolo na škodu, keby sa z práce niektoré úseky — alebo aj celý text — zverejnili v mesačníku Život. Ved Život prichádza nielen do Československa, ale aj do iných krajín a iba jeho zásluhou sa môžeme niečo dozvedieť o živote Slovákov a Čechov, žijúcich na území Poľska.

My ktorí žijeme v starej vlasti, vieme si ceniť snahy zahraničných Slovákov. Mnohé kontakty sa však časom preruší, pretože mladšie generácie začnú na rodny jazyk a nepokračujú v šlapajoch svojich dedov a otcov. Žiaľ, túto možnosť naštrelila aj Marta Galovičová vo svojej práci, keď píše: „Škoda len, že väčšina krajanskej mládeži si neuvedomuje, že raz bude ona pokračovať v dobrých tradíciách Kultúrnej spoločnosti, a že sa na túto úlohu nepripára.“ Nám ostáva len dúfať, že k takejto možnosti raz naozaj nedôjde.

DR. NORA BARÁTHOVÁ

Dakujeme pani profesorce N. Baráthovej za milé slová a príspevok, ako aj záujem o život a prácu našich krajanov v Poľsku.

Chceme poznamenať, že kr. Marta Galovičová začína tento rok študovať ruštinu a dejepis na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Bolo by dobre, keby svoju prácu z gymnázia o KSČS rozvinula neskôr vo svojej diplomovej práci — REDAKCIA.

LIPNICKÁ SVADBA

Ked sa mladí ľudia majú radi a zdá sa im, že bez seba nemôžu žiť, sa spravidla vždy skôr či neskôr zoberú. Ak je mládenec smelý, tak sám ide k rodičom vyvolenej popýtať ich o jej ruku. Ak je nesmelý, ide s ním kamarát alebo nejaký starší muž a tí vyjednávajú s rodičmi v jeho mene. Obyčajne hovoria priamo: dajte nám vašu dcéru, lebo sa páči našmu mládencovi a chce si ju vziať za ženu. Potom idú zapísť ohlášky a o tri mesiace je svadba.

V deň svadby mladoženčích prichádzajú mladuchy asi na štyroch vozoch, teda ôsmimi kočmi. Družice a mladoženčí hostia zídu z vozov, zastanú pred domom, prespevujú a družovia častujú sa na navzájom hriatum. Zatiaľ družice šikujú „mladucha“, zavýse aj staršiu ženu s jedným zubom. Pekne ju poobliekajú do závoja a vedú k mladoženčovi, aby mu pripla pierko. On ju však odstrkáva. Po istom čase výde k nemu napokon pravá mladucha. Ked ju družice vedú, spievajú:

Nesiem ti perečko, na perečku lulky, žebys dobre vedel, že to od mamulky. Nesiem ti perečko, na perečku chocky, žebys dobre vedel, že to od bogocky.

Mladoženčove družice odpovedajú:

Perečko ti dala, vršek ti zlámala, môžeš dobre vedieť, že ťa oklamala.

Nevesta pozýva mladoženča a všetci vojdú do domu a posadajú si za stôl. Potom nasleduje odprosование a požehnanie, ktoré rodičia dávajú mladým na nový život, pričom sa spieva nábožný pieseň. Potom sa svadobný sprievod ubera do kostola a cestou družičky spievajú:

Jadymy, jadymy, chodníka neviymy, dy ta ludzie viedzo, to nam to poviedzo. Jadymy, jadymy, konie vode monco, vziyni nom Marysie, juz nom je nie vroco.

Z kostola idú všetci k mladuchiným rodičom na obed. Opäť sa spieva a mladucha sa ličí s rodičmi. Potom sa usiluje schovať, aby ju mladoženčich hľadal. Ak je chlapec šikovný, dáva pozor na nevestu, že sa nemôže schovať, ale ak je nešikovný, stáva sa, že ju hľadá aj dve hodiny. Zatiaľ hostia a družice spievajú:

Pobyrój sie, Maryš, pobyrój sie z nami, niehoj se vionecek, v siyni za džvýryzami.

Ked mladoženčich nájde svoju nevestu, schytí ju, vyobjíma, vybozkáva a posadí na voz. Nevesta plače, keď sa ličí s rodičmi a s rodinou a družičky opäť spievajú:

Nieplac, Maryš, nieplac, o co byš plakala, dy cie Jašek nekciol, samaš go lapala. Nieplac, Maryš, nieplac, dy či tam be dobré, bedžes se tam lygač s kurami na grzyndze.

Cestou sa takiež spievajú:

Rypoj, koniu, rypoj, ziymie sie nie tykoj, jakos jo mom rypač, ziymie sie nie tykač.

Po príhode do mladoženčovho domu mladí najskôr nesú požehnanie do maštale. Potom ich rodičia vitajú chlebom a vínom a pozývajú všetkých k stolu. Hostia zasa spievajú:

Tota staro mama tak neviešie rada, myšli v ktorom koncie, neviešie zagrozdi. Tota staro mama tak neviešie rada, jako by ji vložil za kosule gada.

O 10 hodine večer začína čepenie. Mladuchu súmrajú z hlavy závoj a myrtový venček, pričom spievajú:

Cepcie, ze jo cepcie, ona bedzie rada, bedo na nio volač, slyscie by baba. Cepcie ze jo ciepcie, ale nie na tvardo, jakej poskrobie, kie jo bedzie zarlo.

Ked ženy mladuchu začepia, manžel jez zavíja šatôčku na hlavu. Na stôl postavia tanier a spievajú:

Skladocie sie ludzie na krála nového, po stoeve po dvie, bedzie kupa tego.

Kým starší dávajú peniaze na tanier, družovia a družičky tancujú s mladuchou a spievajú:

Skladocie se syčkie druski, mlody babie na pieluski, bo jak bedzie dziecko miala, cym go bedzie povijala.

Potom aj družičky dávajú peniaze na tanier a opäť sa spievajú:

Nie bedzie cie Maryš nie bedzie cie bijol, ale niechodž za nim, dzie on bedzie pijoł.

Wybrała się chłopak jak Bolesław Chrobry, aleś nie viedziała, cy on bedzie dobry. Nieplac, Maryš, nieplac, bo plac nie pomoże,

mogała niezapiły Jasienka w kumorze. Obezryj sie Maryš na syrokie pole, Jako mama place, vróć sie dziecko moje.

Juz ci tak nie bedzie, jako či byvalo, rzepa be skipiala, dziecko be plakalo.

Ked už všetci tancovali s mladuchou, celá rodina, všetky družičky a družovia, mladucha zo

Zuzka

ZVLÁŠŤ PRE NAŠE ČITATEĽKY

Milé čitateľky, celkom iste mnohé z vás zavárajú ovocie a konzervujú zeleninu na zimu. Chceme vám pomôcť, preto uverejňujeme tieto recepty. Dúfame, že aspoň niektoré z nich využijete.

UHORKY KVASENÉ NARÝCHLO

Uhorky nakladáčky umyjeme, po dĺžke ich z troch strán nakrojíme a končeky z nich odkrojíme. Uložíme do pohára alebo hlineného hrnca, do ktorého sme dali niekoľko čerešňových alebo viničových listov a kôpor, zalejeme ich posolenou vlažnou vodou a navrch dámé kúsok vrchnej kôrky z chleba, prikryjeme a necháme na teplom mieste vykysnúť. Do dvojlitrového pohára dámé lyžičku soli.

SLADKOKYSLÉ UHORKY

Asi 5–7 cm dlhé uhorky umyjeme dvakrát vo vlažnej vode a necháme na čistej utierke oschnúť. Hned potom ich uložíme do čistých 2-litrových alebo 5-litrových fliaš s očisteným, pokrájaným chrenom. Na uhorky do 2 lit. fľaše dámé 30 g kryštálového cukru, 50 g soli, 20 g horčicového semena, niekoľko zrniek čierneho korenia, 2–3 vŕšky bobkové listy, asi 50 g chrenu. Očot rozriedime tak, aby bol príjemne kyslý a nalejeme ho na uhorky. Fľaše zaviažeme pergamenovým papierom alebo celofánom, dámé do nádoby s vodou, prikryjeme a dámé vařiť. Ked' začne voda vriť, nádobu s uhorkami zložíme, prikryjeme a necháme vychladnúť.

MIEŠANÁ ZELENINA V OCTE

Z uvedených druhov zeleniny (karfiol, mrkvka, zeler, zelená fazuľka, červená a zelená paprika, cibuľka, uhorky) odvážime rovnaké množstvo.

Karfiol očistíme a rozoberieme na väčšie ružičky, očistenú fazuľku pokrájame na kocky, mrkvku a zeler očistíme a pokrájame. Tako pripravenú zeleninu povaríme v trochu osolenej vode.

Menšie uhorky umyjeme a pokrájame na väčšie kolieska. Maličkú cibuľku očistíme a necháme celú. Papriku očistíme a pokrájame na väčšie kúsky. Surovú a povarenú zeleninu spolu premiešame, uložíme do umytych pohárov a zalejeme vodom prevarenou s octom. Poháre zaviažeme pergamenovým papierom alebo celofánom a dámé vařiť do vodného kúpeľa asi na 10 minút. Nádoby s fľašami potom odložíme, prikryjeme a necháme vychladnúť. Na literu vody dámé asi 1 dl octu, 30 g soli a 30 g cukru.

MIEŠANÁ ZELENINA V SOLI

Z uvedenej zeleniny (mrkvka, zeler, petržlen, kaleráb, zelená paprika) odvážime rovnaké množstvo. Zeleninu očistíme, umyjeme a necháme na čistej utierke oschnúť. Potom ju nadrobno postrúhameme alebo na hrubšie zomelime, premiešame so soľou a naložíme do čistých menších fliaš, ktoré zaviažeme a odložíme na chladné miesto. Pri použíti pokrm už nesolíme. Do zeleniny môžeme pridať aj hubu. Na 3 kg zeleniny dámé 1 kg soli.

ZELENINOVÁ VNÄŤ V SOLI

Pekné zelerové listy, alebo zelený petržlen aj so stopkami alebo mladý kôpor, ktorý preberieme a odrezeme korienky, umyjeme a necháme na čistej utierke oschnúť. Potom posekáme a premiešame so soľou a vložíme do čistých štvrlitrových až pollitrových pohárov, ktoré tesne uzavrieme a odložíme na chladné miesto. Pri použíti už pokrm nesolíme. Na lyžicu posekanej zeleniny dámé lyžičku soli.

RAJSKÁ JABLÍČKA V OCTĚ

Cervená, tvrdá, nepomačkaná jablíčka opereme, složíme do lávky, zalieme vychadlím vinným octom, povareným s niekoľkou zrnkou pepře, nového koření a bobkovým listom. Láhev povážeme pergamenem a uložíme ve studenu. Taktéž môžeme urovnana jablíčka zalíti syrovým ostrým bílým octem a pak zavázané sklenice uschovat.

AMERICKÝ JAM Z RAJSKÝCH JABLÍČEK

Rozpočet: 2,5 kg rajských jablíček, 7 dkg cukru, 4 dkg cibule, 1/2 lžice soli, 1 lžice horčice, 4 lžice sladké papriky, na špičku nože muškátorového oriešku, 5 lžic octa, 1/2 kávové lžičky tlúčeného skorice. Do sáčku: 5 hřebíčku, 5 celých pepřů. Zralá červená rajská jablíčka opereme a rozmačkáme na kaši. Pak přidáme do kaše rozstrouhanou cibuli, sůl a tloučený cukr. Vše postavíme na plotnu a stále míchajíce necháme dobře rozvařit. Směs zíneným sítim prolišujeme do čistého kastrolu, načež přidáme jemnou horčici, sladkou papriku, strouhaný muškátorový oriešek, oct a tloučenou skorici. Sáček organickový naplníme celým hřebíčkem a peperem, vložíme do směsi a vše uvaříme do husta. Pak sáček s kořením vyndáme, horkou směs upravíme do vyhřátych sklenic a když vychladne, položíme navrch koločko pergamenového papíru, posypeme je salicilovým práškem a sklenice těsně uzavřeme. Tento džem podávame k uzeninám a masu.

PARADAJKOVÝ PRETLAK

Paradažky umyjeme, pokrájame na kúsky, dámé do nepoškodené nádoby a dusíme tak dlho, až sa šupka začne sevrávať. Potom ich pretlačíme cez sito, nalejeme do vystričovaných pohárov, dobre uzavrieme a dámé na 1 hod. do par vystričovať. Vychladnuté ich necháme v hrnci, v ktorom sa sterilizovali, aj s vodom.

MALINOVÁ ŠTAVA

Maliny dámé do 5 lit. pohára, zaviažeme čistou utierkou alebo papierom a necháme 8–10 dní vykvasiť. (Po vykvasení maliny v pohári poklesnú). Potom ich precedíme a pretlačíme cez utierku, pridáme cukor a spolu povaríme asi 4–5 minút.

Horúcu štavu nalejeme do čistých zohriatých fliaš, zaviažeme celofánom alebo pergamenom (fľaše môžeme aj zazátkovať), prikryjeme teplou dekou a necháme do druhého dňa vychladnúť. Na 1 lit. štavy dámé 800 g cukru. Tako možno pripraviť aj s černicovou štavou.

ČUČORIEDKOVÁ ŠTAVA

Čučoriedky zalejeme vodom a necháme rozvařiť. Potom ich prelišujeme, pridáme cukor a spolu povaríme asi 5 minút. Štavu precedíme cez utierku, dámé do čistých fliaš, zaviažeme

celofánom a dámé na 10–15 minút do par.

Na 1 kg čučoriedok dámé 1/4 lit. vody a na 1 lit. štavy 400 g cukru.

Príprava ovocných syrov

Na 1 kg ovocia dámé 900 g cukru.

Očistené ovocie trošku podlejeme vodu a varíme tak dlho, až sa z neho štava vypari. Potom ho pretrieme cez sito, zalejeme sirupom a za stáleho miestania varíme tak dlho, až kym sa pri kvapnutí na tanier nerozteká. Potom sa rýmeme do vodou vyláčiť chlebičkovej formy a necháme vychladnúť. Na druhý deň alebo až na treći deň vyklopíme a krájame.

Ovočné syry môžeme pripravovať z každého druhu ovocia (najlepšie sú z jablk, dýl, rebarbory, hrušiek, broskvín, višní, ringlôta a miešaného ovocia).

Zaváranie jahôd malín, ríbezľí a čučoriedok

Na 1 kg ovocia dávame asi 40–60 g cukru (podľa kyslosti ovocia).

Prebraté a umyté ovocie ukladáme do čistých pohárov striedavo s cukrom. Nasprávok dámé vrstvu cukru, potom vrstvu ovocia atď. Vrchnú vrstvu musí tvoriť cukor. Ovocie v pohároch mierne natlačíme, aby sa ho viač z mestilo. Poháre uzavrieme a dámé na 8–10 minút sterilizovať.

Zaváranie višní, čerešní, marhúľ, sliviek, broskvín, egrešov a hrozna

Ovocie umyjeme, odstopkujeme a poukľadáme do čistých pohárov. Na 1 lit. vody dámé 500–700 g cukru (podľa kyslosti ovocia), podľa možnosti citrónovú kôru, 3–4 klinčeky, kúsok škorice a uvaríme sirup. Necháme ho vychladnúť, studeným zalejeme ovocie do 3/4 pohára, uzavrieme a dámé na 10–15 minút sterilizovať. Potom poháre zabálime do prikrívok a necháme vychladnúť. Sirup môžeme varíť aj bez prísad.

Zaváranie jablík, hrušiek, dýň, a tvrdšíeho ovocia

Na 1 lit. vody dámé 400–600 g cukru, citrónovú kôru, klinčeky, škoricu, štavu z 1–2 citrónov alebo trošku kyseliny citrónovej.

Ovocie očistíme, umyjeme, pokrájame na polovičky, štvrtky alebo osminky a dámé do sirupu varíť (ak nie je mäkké). Potom ho horúce nalejeme do zohriatých pohárov, hned uzavrieme, zabálime do prikrívok alebo perín a necháme vychladnúť.

Zavárané jablká na koláč

Dobre zrelé jablká očistíme, postrúhame na väčšie rezance a natlačíme do pohárov. Navrch dámé asi 2–3 lyžice kryštálového cukru. Poháre uzavrieme a sterilizujeme 20 minút. Jablká môžeme postrúhať aj s kožkou.

Príprava ovocných džemov

Na 1 kg kyslejšieho ovocia dámé 750 g cukru, sladšieho 600 g.

Pripravené ovocie zaspomíme cukrom a necháme 24 hodín na chladnom mie-

ste stáť. Potom ho 30–40 minút varíme a vriace nalejeme do suchých čistých pohárov. Keď chceme, aby džem bol hustejší ovocie varíme dlhšie. Džem môžeme pripravovať aj z miešaného ovocia.

Príprava lekvárov

Mäkké ovocie prelišujeme hned, tvrdšie necháme najprv rozvařiť a až potom prelišujeme. Na 1 lit. štavy dámé 700 až 900 g cukru a spolu varíme do stuhnutia. Uvarený lekvár nalejeme do suchých horúcich pohárov, dámé do teplej rúry (najlepšie od večera do rána), studené z rúry vyberieme a uzavrieme. Lekvár môžeme pripravovať aj z miešaného ovocia.

Marmelády

Marmelády varíme z jedného alebo viacerých druhov ovocia (prelačeného bez šupiek a zrniek) a cukru. Na 1 kg ovocia dávame 300–500 g cukru.

Umyté ovocie rozvaříme a prelačíme, pridáme potrebné množstvo cukru a povaríme asi 15–20 minút. Uvarenú marmeládu nalievame do čistých teplických pohárov, ktoré za horúca zaviažeme vlnkou utierkou a odložíme. Na marmelády volíme ovocie výraznej chuti a farby. Pre dobrú farbu a úsporu ovocia môžeme pridať paradajky, mrkvu, ba aj tekvicu. Tieto prídavky sa musia osobitne rozvařiť, prelačiť a len tak pridať k ovociu. Dobrú kombináciu tvoria slivky, jablká, paradajky, tekvica a cukor. Ovocie a zeleninu dámé v pomere 1:1.

ŠVESTKY V LIHU

Pekné, velké, tvrdé, ale dobре vyzrálé švestky vyprejeme, osušíme, propicháme se všech stran špendlíkem až k pece a to proto, že cukr lepce do ovocia vnikne. V kastrole si ve vodě povaríme cukr, pěnu sebereme, pak cukr odstavíme a ještě do horkého vložíme švestky. Kastrol přikryjeme čistou utierkou a uložíme do studená. Druhý den cukr se švestek slijeme, povaríme jej znova na ohni, švestky do něho opět vložíme a uložíme je ve studená. Švestky dámé na sítu okapat, složíme je do lahvi, štavu povaríme, pěnu dobře sebereme a dámé vychladnout. Pak zamícháme do štavy čistý líh, načež promíchaný cukr nalijeme na švestky, lávky povážeme pergamenovým papírem a ve studená a v suchu uložíme. Tyto švestky nesterilizujeme. V zimě ich môžeme použíti do knedlíků, koláču atď. Višné a třešně připravujeme stejným způsobem.

Rozpočet: na 2,5 kg ovoce, 60 dkg cukru, 3/4 vody a 1/4 litru líhu.

BORŮVKY BEZ CUKRU

Prebrané, velké, suché borůvky vložíme do čistých lahví, dobré je setrseme a otevřené lávky složíme do sterilizačního hrnce se studenou vodou a zvolna je zahříváme, až jsou tak horéké, že pustí samy štavu a jsou v ní potopeny. Potom uzavřeme horéké lávky ihned čistým, rozpařeným korkem a ve vodě je necháme zvolna vystydnot. Pak korek na lávci započítáme vostkem a borůvky uschováme ve studená.

Príprava kandizovaného ovocia

Ovocie odstopkujeme, očistíme alebo pokrájame, poukľadáme do porcelánevej misky, zalejeme sirupom uvareným z 1/2 lit. vody a 1 kg cukru a prikryté necháme 24 hod. v chlade stáť. Na druhý deň štavu zlejeme a znova uvaríme na ní. Horúcou štavou zalejeme ovocie a znova ho odložíme na 24 hodiny. Toto opakujeme 8 až 10 dní. Potom ovocie v mierne teplej rúre vysušíme a uložíme do suchých vystričovaných pohárov.

Vstavaj oboma nohami

Niekoľko minút venovaných zobúdzaniu nám sprievomí celý nadchádzajúci deň a zaistí dobrú formu a náladu. Preto

VYSTRIHAJTE SA:

1. Prudkej zmeny polohy. Srdce nemá vtedy čas, aby sa prispôsobilo novej dynamike prúdenia krvi. Išť čas sa nachádzate v stave zmeny vnútorného tlaku. Keď vstanete príliš rýchlo — v prípade choroby krvného obehu alebo ciev — riskujete, že sa vám zatočí hlava, bude vám zle alebo dokonca stratíte vedomie. Preto namiesto rýchleho vstávania si na chvíliku sednite na okraj posteľ so spustenými nohami.

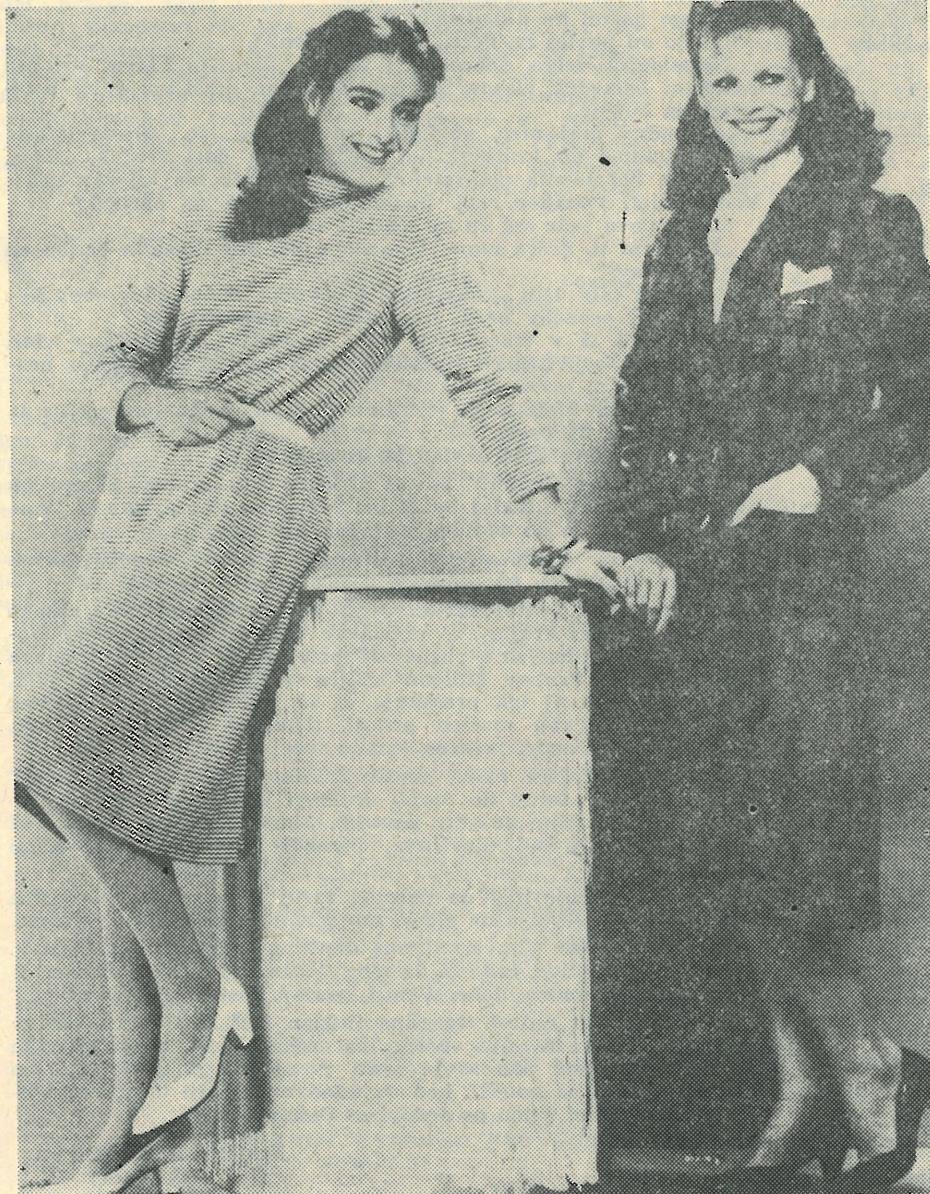
2. Vstávať ľavou nohou. Nie kvôli poverám, ale preto, aby ste sa vyhnili asymetrickej polohe. Týka sa to isto pravej nohy. Keď máme ešte trochu stuhnuté klby, začíname energicky hľadať chodidlom papuče. Práve tým nás môže postihnúť úsad, čiže záchvat lumbaga. V akútном prípade sa priam nemožno narovnať bez ostrej bolesti. Najlepšie, ak si papuče pripravíme už večer, aby sme ihneď trafil nohou do každej z nich.

3. Stresu tela. Totiž hned po prebudení sa iba adaptujete k chôdzi a nevyhnutým činnostiam. Treba k nim pomaly prispôsobovať rytmus srdca a dýchania, ako aj prácu dolných končatín. Nemali by sme vykonávať prudké pohyby plecami, sklony a iné pohyby, kym sa k tomu naše telo neprispôsobí.

VÍŠ, ŽE...

Korán, posvätnejší kniha islámu, se nespokojil hrozbou smrtelného hřichu, ale za cizoložství prisoudil obéma pochľavim trest mŕskania. Do doby tvúrce a proroka islámu Mohameda se zrada trestala smrť. Mohamed zmienil právo a ako prvý proklamil tvrdé zákony. Učinil to pro svou milovanou ženu Ajšu, ktorá mu bola nevěrná s jedním vojákom.

Tieto dva modely odporúčame mladým dievčatám. Zľava jednoduché šaty z pruhovanej látky, ktoré sú vhodné pre štíhle postavy. Sprava skladaná jednofarebná sukňa a kockovaný kabátik pánskeho strihu. Blúzka s naberaňím golierom je na našom obrázku biela.

Zeny ochotne obdivujú silné muže, ale nesnášejí silného manžela. (W. Loranc)

Sloboda a spanilá slova slouží ako zámkina, a ještě nikdy nikdo neusiloval o nesvobodu pro jiné, o poučení pro sebe, aniž by přitom používal slov tohoto druhu. (Tacit)

Jen ošklivá žena dovede milovat doopravdy, protože méně miluje sebe samu. (K. Makuszyński)

Lhář musí mít dobrou pamět. (Quintilianus)

Všechno, co je lidské, je v pohybu a podléhá neustálým změnám. (Machiavelli)

Srdce nemá vrásky, ale jizvy (Colette)

Domy jsou k tomu, aby se v nich bydlelo, ne k tomu, abychom se na ně dívali. (Bacon)

Sukňa, kabátiky pánskeho strihu a blúzky s naberaňmi golierikmi a manžetami sú tento rok veľmi módné. Snáď si pre seba vyberiete tento komplet?

Z DOMÁCÍHO HRNCE

— Citróny dlouho vydrží čerstvé, zabalíme-li každý zvlášt do papírového ubrouska, vložíme je do plastikového sáčku a uložíme na nejnižší poličce v chladničce nebo na jiném chladném místě.

— Smažená játra neznevadnou, poslime-li je teprve před podáním na stůl.

— Ryba se při vaření nerozspype, přidáme-li do vody několik lžic octu.

— Nepříjemný zápach ryb nebo cibule snadno odstraníme z nádobí, namočíme-li je na chvíli do slané vody,

— Zelené skvrny z rostlin se nejlépe vyčistí lihem.

kútik zberateľov bylin

NEVÄDZA POĽNÁ

(Centaurea cyanus L.)

Každý rok sa v rastúcom obili objavujú belasé kvety nevädze. Je to asi jediný druh buriny, ktorý v nás nevyvoláva veľký odpor — jednoducho je akoby ozdobou našich polí. Zvykli sme si na kvety nevädze a ešte si vždy neuvedomujeme, že jej kvety môžu mať liečivé účinky.

Táto jednoročná alebo dvojročná rastlina má byť charakteristicky rozvetvenú, zvenčenú kvetmi. Kvite od júna do jesene.

Kvety nevädze obsahujú popri farbive, sliez, triesloviny, cukor a pod.

Nevädzu používame na prípravu záparov proti zápalom, na umývanie sliznic, najmä očnej spojovky. Kvety nevädze sú tiež jemným močopudným liekom.

Je zaujímavé, že z kvetov nevädze môžeme dostať výborné modré farbivo na farbenie vlny, papiera a dokonca potravných článkov. Na liečivé účely zbierame len lupienky kvetov. Trháme iba čerstvo rozkvitnuté kvety alebo len rozkvitajúce, tmavomodrej farby. Na sušenie trháme iba lupienky. Robíme to veľmi opatrnne, aby sme zároveň nevytrhli vnútorné kvety, ktoré sa nehodia na liečivé účely.

Lupienky treba sušiť veľmi rýchlo, keďže pri pomalom sušení blednú a znehodnocujú sa. Môžeme ich sušiť v mierne teplej rúre alebo na kuchynskej plati a za mimoriadne teplého počasia priamo na slnku.

Usušené kvety balíme napr. do papierových vrecušiek, tesne uzavárame a skladujeme v tmavých miestnostiach. Kvety nevädze patria k surovinám, ktoré ľahko pohlcujú vlhko zo vzduchu, preto ich prechovávame na veľmi suchom mieste.

Tento rok sú veľmi módné blúzky z pracej látky. Navrhujeme vám tieto dva modely. Model hore má stojatý golierik, kryté zapínanie a široké rukávy všíte do manžetiek. Model dolu je zapinaný vzadu, má stojatý golierik a manžetky s malými volánikmi.

TAKÝ JE ŽIVOT...

Za 108 rokov svojej činnosti americký elitný klub Bohema (jeho členom je o.i. viceprezident USA Bush a ex-prezident Nixon) tvrdohlavo odmieta zamestnať ženy. Prečo? Vysvitlo, že mnohí členovia sa v klube radi prechádzajú v adamovom rúchu. Komisia zo štátu Kalifornia, ktorá sa zaobrábla problémami boja proti diskriminácii v oblasti zamestnanosti, chcela podvážiť tento argument. V uznesení, ktoré má 75 strán strojopisu, zdôraznili: „Fakt, že členovia klubu chceú chodiť naho neznamená, že je to zákon. Právo na samotu neprevídza, aby sa členovia klubu mohli obnažovať a iným obmedzovali právo na prácu.“ Britský denník Times, za ktorým uverejňujeme túto správu, nenapísal kto zviedal v tomto sporu.

Africký kmeň Bimuki sa v prípadoch konfliktu riadi zvykmi. Napr. v súdnych procesoch ešte v 19. storočí bola nevyhnutná prítomnosť korytnačky. Totiž rozsudky vydávali na základe toho, ktorým smerom sa obrátilo zvieratko. Keď sa obrátilo k obžalovanému, bol to dôkaz jeho viny.

HUMOR

— Tak vratíte, že už desať rokov hádže po vás žena taniere a to až teraz sa chcete rozhvieť?

— Áno, pán sudea. Viete si predstavíť, ako sa za tie roky zdokonalila?

Medzi priateľkami:

— Prečo si sa rozišla s Paňom? Ved si stále tvrdila, že má čosi, čo fa nemu príahuje. Mýlia si sa?

— Nie. Lenže on to už všetko utratil...

— Miluška, poviedz mi, v čom je príčina, že si ku mnemu odrazu taká iná?

— Iný!

mladým mladším najmladším

VESELÉ PRÁZDNINY!

Milé deti, ste na prázdninách a iste sa veselo a dobre zabávate. K tejto vašej letnej pohode chceme prispiet aj my, preto v júli a auguste na tejto stránke uverejnjujeme viac rozprávok a humoru. Dúfame, že vás rozptýlime.

Z KNIŽNEJ POLÍČKY

Mačka sa vybraťa do poľa na poľovačku. Mača zostalo doma samo. Smutno mu bolo, sŕôtko opustenej. Ešte dobre, že je tu toľko hračiek.

Jedna visí na stole.

„Laťa, obrus!“

Mača sa naň zavesilo a hojdá sa, hojdá veselo. Žiaľ, iba krátka. Obrus sa zošmykol, spadol na mačiatko. Má po hojdačke. Chvíľu sa ľutuje a potom putuje k inej hračke.

„Laťa, záclona. Moja poklona!“

Odvážne po nej šplhá, hrá sa na horolezca. Horolezectvo je šport nebezpečný, nejeden odvážlivec si už zlámal krk. Škŕk! Záclona sa odšklbla a mača letí, letí. Dopadlo na rovné nohy, šikovné je, len čo je pravda. A v očiach mu hrajú dva zelené ohníky.

Kde je ďalšia hračka? Ved' ja si na teba posvetím! Pod posteľou zočilo veľké vlnené kľbko.

„Ej, bude guľovačka!“

Hádzalo mača kľbko, ako balón hádzalo, kopalo ako loptu, kopalo, gúľalo ho ako orech, gúľalo po celom byte, až z kľbka zostali len nite.

Vracia sa mačka z poľovačky, otvorí dvere a neverí vlastným očiam. V prvej chvíľi si myslala, že si splietla číslo domu. Vtom však mača vyskočí z kredencia a takto sa chváli:

„Vieš, mama, ako som sa pekne hralo?“

Nie div, že aj mačka dostala chuť na hranie. Vziaťa varechu a začala mača naháňať okolo stola.

JOZEF PAVLOVIČ

(Prózy kozy Rózy — Mladé letá 1980)

VESELO SO ŽIVOTOM

— Prečo nevzali tvojho strýka za námorníka na ponorku?

— Lebo spáva len pri otvorenom obliku.

* * *

— Čo znamená zelená farba na mape, Jurko?

— Znamená, prosím, že tam rastie tráva.

* * *

— Zhitol som sklenenú guľku, pán doktor!

— A teraz ti je zle, však?

— Nie je, ale Tono chce tú guľku ihned späť!

— Keď vidíš lastovičku so slamkou v zobáčiku, čo si myslíš, Vieročka, kam letí?

— Na malinovku, prosím.

* * *

— Čo myslíš, Anička, prečo stojí bocian väčšinou na jednej nohe?

— Lebo keby zdvihol aj druhú, spadol by, prosím.

* * *

— Ako sa vyrábajú rybárske siete, ujo?

— Jednoducho. Vezmeme zopár dier a zošijeme ich.

Listáreň

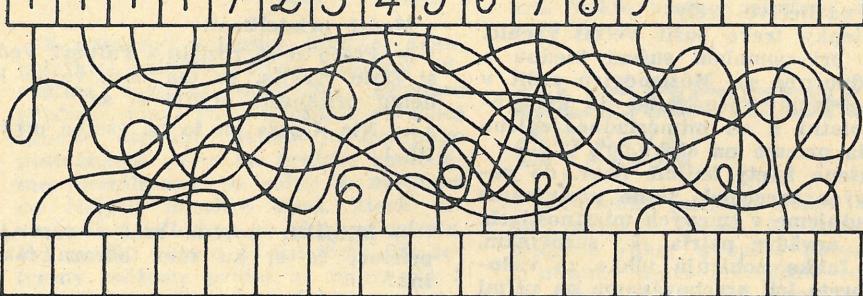
CHCETE SI PÍSAT?

Prostredníctvom redakcie Život by som chcela nadviazať styky s kolegynami a kolegami v mojom veku. Mám 16 rokov a zberam snímky speváčiek a spevákov. Čakám, že sa mi niekto ozve, kto má podobné záujmy.

Jolanta Grochal
Filipowice 269
32-065 Krzeszowice
woj. Kraków

Prepiš čísla a počtové znamienka do prázdných dolných polí tam, kam vedú zamotané čiary. Keď pritom nezabloudiš, vyjde ti fahká počtová úloha. Tú si už bez fažkosti vypočítas.

Máš postreh?

LETNÝ DEŇ

Letný deň. Aká je to krásna! Lesný potok žblnká. Hora bez prestávky hrá sa s veľkou loptou slinka.

Zo stromov z veľkej výšky hádže na zem šísky. Pozve nás všetkých na hody. Núka nám sladké jahody.

Cestička je medzi kamienkami schovaná S horou hrá sa od večera do rána.

DANIEL HEVIER

MAČKY A HRAČKY

Mačka sa vybraťa do poľa na poľovačku. Mača zostalo doma samo. Smutno mu bolo, sŕôtko opustenej. Ešte dobre, že je tu toľko hračiek.

Jedna visí na stole.

„Laťa, obrus!“

Mača sa naň zavesilo a hojdá sa, hojdá veselo. Žiaľ, iba krátka. Obrus sa zošmykol, spadol na mačiatko. Má po hojdačke. Chvíľu sa ľutuje a potom putuje k inej hračke.

„Laťa, záclona. Moja poklona!“

Odvážne po nej šplhá, hrá sa na horolezca. Horolezectvo je šport nebezpečný, nejeden odvážlivec si už zlámal krk. Škŕk! Záclona sa odšklbla a mača letí, letí. Dopadlo na rovné nohy, šikovné je, len čo je pravda. A v očiach mu hrajú dva zelené ohníky.

Kde je ďalšia hračka? Ved' ja si na teba posvetím! Pod posteľou zočilo veľké vlnené kľbko.

„Ej, bude guľovačka!“

Hádzalo mača kľbko, ako balón hádzalo, kopalo ako loptu, kopalo, gúľalo ho ako orech, gúľalo po celom byte, až z kľbka zostali len nite.

Vracia sa mačka z poľovačky, otvorí dvere a neverí vlastným očiam. V prvej chvíľi si myslala, že si splietla číslo domu. Vtom však mača vyskočí z kredencia a takto sa chváli:

„Vieš, mama, ako som sa pekne hralo?“

Nie div, že aj mačka dostala chuť na hranie. Vziaťa varechu a začala mača naháňať okolo stola.

Bukanova dcéra

Hrdý bol starešina Bukan na svoju usadlosť v tôni líp a bielej topoľov, postavenú z hlaško otesaných brvien, pospájaných hlinou a zabielených vápnom. A hrdý bol najmä na jej pôvod: dostál ju ako odmenu za verné bojové služby.

Nuž bol by býval Bukan celkom šťastný, keby... keby v jeho dvore vyrastal aspoň jeden syn, nositeľ mena, a ak by bolo treba, i ďalší vladkyňa bojovník.

Mal iba tri dcéry.

„Netráp sa preto, syn môj,“ uťašovala ho mat, „ved' i z dcéry sa dá vychovať bojovník.“

Pousmial sa trpko starešina, ale predsa len dal na matkine slová. Všetky tri svoje dcéry naučil aj na koni jazdiť, aj z kuše strieľať.

Raz koncom leta — Bukanova čelad' práve viala na mlatovní obilie — zaznel kdeľsi pred bránou zvuk roha. Známy zvuk zubrieho roha, ktorým vladkyňa Braslav oznamovala svoje posolstvá.

Zbrojnoši zastali pred usadlosťou, kde im drobčili nepokoijným krokom:

„Vypočujte si posolstvo kráľa!“ volal ten s obnaženým mečom. „Jeho Jasnosť kráľ Svätopluk, náš ochranc a pán, vyzýva svojich verných: Povstaňte na obranu zeme! Za každých sedem ľudí vystanovte jedného bojovníka a ten nich sa do dvoch dní prihlási na hrad vladkyňu Braslavu! — Tak znie posolstvo kráľa!“

Bukanovi ľudia sa náhlivo vracať k svojej práci. Ide vojna, treba rýchlo schraňovať úrodu!

Len starešina sa neponáhľal a pomalým krokom, vyšiel do sadu. Tam si pod rozložitou lípou sadol na svoje sedadlo. Vetrík mu previaľoval vlasy, belavé ani pavučina. Starec, načisto starec, uvedomil si Bukan, a bolo mu z toho pomyslenia veľmi tažko.

„He-é!“ zakýval prstom na parobka-kúpencu.

„Čo rozkážeš, domašín?“

„Povedz mojim dcérám, že ich tu očakávam“. Prišli do sadu tri dievčiny, vysoké, driečne, sviežké.

„Volal si nás, otec?“

„Volal dcéry moje,“ vráv Bukan.

„Ktorá z vás pôjde do vojny namiesto mňa? Aby moje šediny neostali v hanbe? No, čo mi odpovieš, dcéra moja Svatava?“

Svatava, najstaršia v dcér, sa otcovi hlboko poklonila a vraví:

„Rada by som išla namiesto teba, etihodný môj otec, pokladala by som si to za čest. Lenže taká je pravda, že ja nie som súča na boj. Som mäkkého srdca v tom som sa podala na nebohú matku. Nevládala by som zabiť človeka. Prepáč mi to, otec.“

Starec prenesol pohľad na druhú dcérku:

„A čo mi odpovieš, dcéra moja Lubava?“

Prostredná dcéra poklakla pred otcom:

„Eútó mi je, že i ja sklamem, otec môj,“ rieckla so sklopenným zrakom. „Aj ja som zdedila matkino mäkké srdce. Ty akiste ani netušíš, no ja zakaždým, keď ideš zabiť brava, utečiem do tamto kúta sadu, aby som nepočula jeho smrteľný kvíkot. Odpušť mi to, otec.“

Starec stísal pery a prižmúril oči.

Potom pozrel na najmladšiu dcérku:

„A čo mi povieš ty, dcéra moja Bielava?“

Najmladšia dcéra pokročila k otcovi, sklonila hlavu, ovinutú vrkočmi belavých vlasov, a vtisla bozk na vráskavú ruku poloznenú na kolene.

„Ctihiodný môj otec, pokladám si za čest, že môžem miesto teba nastúpiť do kráľovského vojska. Som dosť tvrdého srdca, aby som neľutovala nepriateľov, a moja kuša len zriedka nezálohne ciel. Pozajtra ráno budem pripravená na odchod.“

Starešinovú tvári ani čo by ožiarilo slniečko.

„Dakujem ti, dcéra moja, že nedopustiš, aby dopadla hanba na moje šediny.“

Pustil sa celý dom vychystávať bojovníka. Jedni odev obuv hnutú, druhí posúchy pečú, tretí koňa podkúvajú.

A Bielava si v izbe svoju kušu prezerá. (...) Napokon vloží do kapsičky hojivú mast i platený obváz z mäkkej, veľa ráz pranej košele. (...)

Rozlúčila sa Bielava so sestrami aj s celým domom a otec ju odpreval až na cestu...

Bielava sa prihlásila u vladkyňu Braslavu:

„Vitaj, mladý Bukan!“ hovorí Braslav a s úľubou pozera na strojného vojaka. „Bodaj by si bol rozvánko smely, ako si švarný. Zadeľujem ňa do oddielu jazdných kusiarov.“...

A potom sa vojsko stretlo s druhým vojskom, nepriateľským. Priblížili sa k sebe ani hučiace mračná, rozvili sa boj. (...)

Vyhralo bitku Svätoplukovo vojsko a zahnalo nepriateľa hlbocko do jeho vlastnej krajiny. V prestávke boja si Moravania aj Slovenci ošetrovali ranených a pochovali mŕtvych. Aj vladkyňu Braslavu zasiahol meč. Proručná drôtená košela naštastie zmiernila úder, ale krv cez ňu aj tak presakuje. A tu pribehne mladý Bukan, plátenko s hojivou mastou priloží, mäkkým obvázom zaviaže, vlasy v čela odhrnie, mokrou šatkou tvár osvieží.

Či má len fahkú ruku! myslí Braslav. „Akže by si chcel,“ vráv Braslav, „vstup do mojej družiny, budeš hradným dvorancom. No ak mám pravdu povedať, skoro futujem, že nie si dievča. Keby si bol dievčinou, veraboože by som sa s tebou oženil!“

Zasmiali sa bojovníci na dobrom žarte. A tu si mladý Bukan strhne z hlavy šišák a na plecia mu spadnú dlhé ľanové pletence.

„Jasný vladkyňa, „hovorí, „som dievčina a volám sa Bielava. Ak si stojiš v slove, rada sa za teba vydám a môj otec Bukan ti ma istotne neodprie, lebo si muž udatný, čestný a spravodlivý.“

Ej, či len mal radosť starešina Bukan, keď sa Bielava šťastne vrátila z vojny. A ešte väčšiu mal radosť, keď si ju vladkyňa odvádzal na hrad ako svoju ženu. A už nik si nevie ani len predstaviť, ako sa potešíl, keď sa mladým narodil chlapček, ktorému navýše dali meno po dedovi — Bukan.

MÁRIA ĐURÍČKOVÁ
(skrátené)

RADY ■ PORADŇA ■ RADY ■ PORADŇA

INFORMACJE
CELNO-DEWIOWE
CZECHOSLOWACJA

Otrzymaliśmy wiele pytań listowych i podczas spotkań redakcyjnych dotyczących obowiązujących przepisów celno-dewizowych. Najczęściej naszych Czytelników interesuje co przy wyjazdach prywatnych do Czechosłowacji można wywieźć i przywieźć bez cła. Informację na ten temat opublikował dziennik rządowy „Rzeczpospolita” nr. 123 z br. Ottoona.

Osoby udające się w celach turystycznych do CSRS mogą wywieźć bez cła: rzeczy osobistego użytku, artykuły spożywcze w ilościach niezbędnych w czasie podróży oraz upominki, których wartość rynkowa w CSRS nie przekracza 600 koron.

Turyści zmotoryzowani mogą ponadto wywieźć do CSRS bez cła paliwa na pędowej, oleje i smary w ilościach odpowiadających długości podróży i normie zużycia paliwa przez dany pojazd. Jednakże z Polski można wywozić wyłącznie paliwo znajdujące się w zbiorniku wbudowanym na

stałe do samochodu oraz oleje i smary w stosownych ilościach.

Wracając do Polski turysta może wywieźć z CSRS bez cła: uprzednio przywiezione rzeczy osobistego użytku, a ponadto upominki, których wartość rynkowa w CSRS nie przekracza łącznie 300 koron. Upominkami nie mogą być przedmioty objęte zakazami wywozu lub wymagające uzyskania pozwolenia urzędu celnego CSRS.

Zakazany jest przewóz do CSRS: znaczków i innych walorów filatelistycznych (z wyjątkiem niewielkiej ilości przeznaczonej do wymiany filatelistycznej), czystego spirytusu oraz towarów, których ilość lub charakter może świadczyć o przeznaczeniu handlowym.

Zakazany jest wywóz z CSRS: wszelkich produktów żywnościowych (łącznie z napojami), produktów delikatesowych, owoców poludniowych z wyjątkiem owoców pochodzących z klimatu umiarkowanego i świeżych warzyw, papierosów i pozostalych wyrobów tytoniowych, tkanin bawełnianych, pluszu i welwetu, wierzchniej odzieży, trykotaży, bielizny osobistej, odzieży niemowlęcej i dziecięcej, bielizny pościelowej, wyro-

bów pończoszniczych, odzieży skórzanej i futrzanej łącznie z odzieżą ze sztucznej skóry i sztucznego futra, kocy, ręczników, ścierek, obuwia wszelkiego rodzaju, rękawieczek skórzanych i skórzanej galanterii, narzędzi rzemieślniczych i rolniczych, naczyn i sztućców ze stali nierdzewnej, wyrobów ze złota i srebra, opon i dętek, samochodowych części zapasowych, kamer, mydeł, środków piorąco-czyszczących, puchu i wyrobów z puchu, dobr kultury.

Wywóz z CSRS importowanych wyrobów tytoniowych oraz kośder, materiały, z tkaniny gumowej i nadmuchiwanymi łodzi, namiotów, śpiworów, nart, dywanów, szkolnych teczek i piórników, przyborów i naczyn emaliowanych, szlifowanego szkła, użytkowych wyrobów porcelanowych, żyrandoli, materiałów instalacyjnych, elektroinstalacyjnych i budowlanych — może nastąpić pod warunkiem uzyskania pozwolenia urzędu celnego CSRS i po opłaceniu cła.

Ponadto zakazany jest przewóz do CSRS i wywóz z CSRS materiałów o treści szkodliwej dla dobra i interesów tego państwa.

Zakazane jest zbywanie przedmiotów przywiezionych do CSRS, jak rów-

nież przedmiotów przewożonych tranzytem przez terytorium Czechosłowacji.

Turyści wyjeżdżający docelowo do CSRS powinni posiadać środki płatnicze w kwocie minimum 80 koron na osobę na każdy dzień pobytu, przy czym dzieci do lat 7 — 40 koron na każdy dzień pobytu. Legalność nabycia waluty powinna być potwierdzona dokumentem wystawionym przez upoważniony punkt sprzedaży w Polsce.

Zakazany jest wywóz koron CSRS do krajów kapitalistycznych.

Przy przejeździe tranzytem przez terytorium CSRS turysta powinien wpisać wszelkie wartościowe przedmioty osobistego użytku i upominki do „Zgłoszenia tranzytowego” zgodnie z pouczeniem zamieszczonym w tym dokumencie. W „Zgłoszeniu tranzytowym” można się zaopatrywać w urzędach celnych polskich i czechosłowackich.

Zwraża się uwagę, że władze celne CSRS ścisłe egzekwują od turystów obowiązujące na ich terytorium przepisy. Wszelkie naruszenia tych przepisów pociągają za sobą konsekwencje przewidziane prawem wewnętrznym, aż do konfiskaty towarów włącz-

PSYCHO- ZÁBAVA

JMÉNO VĚŠTÍ

JÓZEFINA — jméno jasné, prosté, rozohněné, trochu tvrdohlavé, starostlivé a stále vzácnější.

Ženy nosí toto jméno pocházejí většinou z početnější rodiny, bývají mladší mezi sourozenci. Obvykle hnědovlásky nebo brunetky a tmavou pleť, silné postavy se sklonem k tloustnutí. Povaha sanguinicko-flegmatická, čili spíše pomařá, vážná, ale nikoliv neobratná nebo nešikovná. Naopak, bývají energické a rozohněné, s jakousi „sladkou tvrdohlavostí“. Ženy tohoto jména jsou podobné spíše otci než matce, ale jsou miláčky matky a sester, mají-li je. Jsou spíše klidné a laskavé, ale znají a cení svou hodnotu a osobní důstojnost. Nedovolí, aby se jim někdo posmíval, reaguji energicky. Pečují o slabé a ukřivděné, doveďou jednat s malými dětmi, které je mají rády. To rozhoduje o povolání učitelky nebo vychovatelky v mateřské škole. Józefiny nemívají lehký život. Již v mládí ztratí otce a musí se osamostatnit. V životě několikrát prožívají milostná zklamání a proto bývají většinou samy. Ve škole se Józefina dobře učí, končí vzdělání na úrovni střední školy. Tepřve později doplňuje vzdělání. Je cenná jako organizátorka, veřejná pracovnice a odbornice. Casto trpí nemocemi srdečními a astmatem. Je to jiné spíše neštastné.

SNÁŘ

Věříte snům? My také nevěříme, ale co to škodi, podívat se do snáře? Vždyť je to jen zábava a co když se nám dobrý sen vyplní? Tedy, zdálo se vám o:

Bilén prádla — promineš nějakou urážku. Bludiče — velkého zklamání se dožiješ. Cvrčkovi — máš neznámé přátele. Červené tuže — budeš mít vydání. Dudákové — neočekávaná radostná zvěst. Hejmánku — budeš nemocen (varovný sen).

Hmoždíři — po dlouhém úsilí dojdeš cíle. Kapesníku — nevole, hádka. Kouzelném proutku — jsou v tobě skryté velké síly.

Modlitební knize — útěcha v utrpení. Petrklíčích — radost v rodině. Polštáři — své zdraví musí velmi chránit.

Potop — přestojí velké nebezpečí. Procesi — šťastný obrat osudu. Přesoleném jidle — domácí sváry.

Rozžaveném rostu — máš nekalé myšlenky.

Řezníkovi — soudní vyšetřování. Severní září — neočekávaná zpráva tě velmi potěší.

Střelném prachu — válka. Kvetoucí třešni — štěstí a požehnání. Vězení — získáš pevné postavení.

Zavařování — musíš pamatovat na zlé časy.

Zemětřesení — buď silný při zkouškách osudu.

niem 2 — 9 tygodni.

Każdy z wymienionych gatunków świerbowiec ma inne ulubione miejsca na skórze konia. Świerbowiec drążący występuje przede wszystkim na skórze głowy, szyi i grzbietu. Świerbowiec ssący przeważnie przebywa na skórze u nasady ogona, okolicy grzywy, wewnętrznej okolicy ud. Świerbowiec pęcino-wy żąs osiedla się na nogach, przeważnie na tylnej północnej pęcinie. Najgroźniejsze i najtrudniejsze do zwalczenia są świerbowcowe drążące. Pierwsze oznaki choroby pojawiają się w 2 tygodniach po zara-

żeniu. Koń ociera się, swędzenie wzmagają się, gdy zwierzę przebywa w ciepłej i wilgotnej stajni. W miejscach swędzących widać są drobne strupki. Przy dłużej trwającej chorobie sierść staje się szorstka, często wypada, skóra sucha układają się w fałdy. O chorobie należy dać znać leczniczy, a chore konie odosobnić nie dopuszczając do nich obcych osób. Do leczenia używa się najczęściej mazidek jak np. mazidlo kreolinowe (wymieszać 1 część kreolina z 1 częścią szarego mydła i 8 częściami spirytusu denaturowego). Dobrze działa

również mieszanka 1 częścią mazidlem z 3 — 5 częściami mleka. Najpierw zmywa się skórę ciepłą wodą z dodatkiem mydła, po wyschnięciu smaruje się mazidlem. Po 7 dniach taki zabieg trzeba koniecznie powtórzyć, a po następnym tygodniu zmyje skórę wodą z mydłem.

W czasie leczenia należy również wszystkie przedmioty odkażać roztworem wodnym kwasu karboliowego (10 dkg kwasu na 1 l. wody). Stajnie zaś roztworem wapna chlorowanego (1 kg wapna chlorowanego na 10 l wody).

H. MĄCZKA

krytý varíme iba špenát, aby nestratil farbu.

Pokrájanú kapustu a kel pred úpravou nikdy nesparujeme vriacou vodou, lebo by sme z nich odstránili ochranné látky, ktoré sú vo vode rozpustné.

Zeleninové pokrmy neprípravujeme na 2—3 dni, ani kyslú kapustu, lebo strácajú na vitamínej hodnote. Výnimku robíme iba pre bigos.

Mrkva a paradajky si zachovávajú sviežu farbu, keď ich dusíme tesne prikryté.

Postrúhaná mrkva oprážená na tuku pekne zafarbi mäsové polievky a polievky z kostí.

Uvarenú zeleninu nenecháme v horúcej vode dlho státi, lebo za hodinu stráca viac ako tretinu vitamínu C.

Vodu zo zeleniny uvaríme na zapekanie alebo na šaláty vždy použijeme

na prípravu polievky alebo privarkov, lebo obsahuje ochranné látky.

Na krájanie alebo strúhanie zeleniny alebo zemiakov používame nehrdzavejúce nože a strúhadla, lebo žezezo rozruší vitamín C.

Na zápražky používame hladkú múku a zalievame ich studenou vodou, aby nezhrňkaveli.

ŽIVOT

CZASOPISMO SPOŁECZNO KULTURALNE

00-372 Warszawa
ul. Foksal 13
tel. 26-44-49

NEVIETE SI PORADIT S RÓZNÝMI TAŽKOSTAMI A ZÁLEŽITOSTAMI, KTORÉ VÁS ROZČULUJÚ? NAPISTE NÁM NA ADRESU:
REDAKCIJA ŽIVOT, 00372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADIME NA STRÁNKACH ČASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redaguje: ADAM CHALUPEC — redaktor naczelny, Marian Kaśkiewicz — z-ca red. nacz. oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie: Augustin Andrzejko (Jabłonka), František Bednářík (Nowa Biala), Alojz Biel (Zubrzyca Góra), Augustín Bryja (Lapsze Wyżne), Alojz Galuš (Krempachy), Vladimír Hess (Lublin), František Chalupka (Nowa Biala), Bronisław Knapčík (Mikolów), Ján Kovalík (Zubrzyca Dolna), Andrej Kucek (Lipnica Wielka), František Kurnát (Nowa Biala), Waclaw Luščinský (Zelów), Lídya Mšálová (Zubrzyca Góra), Lídye Mundúlová (Kuców), Ignáč Nižník (Myślenice), František Paciga (Krempachy), Alžbeta Stojovská (Warszawa), Ján Spernoga (Warszawa), Ružena Urbánová (Gesiniec), Andrej Vaksman'ský (Tribš), Andrej Vojtas (Jurgów).

Tłumaczenie i korekta jęz. czeskiego — Eva Rudnická; tłumaczenia na jęz. słowacki — Alžbeta Stojovská; weryfikacja stylistyczna i korekta jęz. słowackiego — Ján Spernoga; red. techn. Mieczysław Pożarski; red. graf. Krystyna Iwanicka.

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo Współczesne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-490 Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

ADRES ZG TKCIS: 31-624 Kraków, ul. Szpitalna 38. tel. 212-92.

Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch“ oraz urzędowe pocztowe i doręczyciele w terminach: do dnia 25 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego i cały rok następny, do 10 marca na II kwartał roku bieżącego, do 10 czerwca na III kwartał i II półrocze roku bieżącego, do 10 września na IV kwartał roku bieżącego. Cena prenumeraty: kwartałnie 30 zł, półrocze 60, rocznie 120 zł. Jednostki gospodarcze uspołecznione, instytucje, organizacje i wszelkiego rodzaju zakłady pracy zamawiają prenumeraty w miejscowościach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch“, w miejscowościach zaś, w których nie ma Oddziałów RSW — w urzędach pocztowych. Czytelnicy indywidualni opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych i u doręczycieli.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch“ Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę jest droższa od prenumeraty krajowej o 50% dla zleceniodawców indywidualnych i o 100% dla zleceniodawców instytucji i zakładów pracy.

Oddano do sklepu 17.06.1982 r. Numer podpisano do druku 12.08.1982 r.

Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch“, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 268. Z-55. Nr indeksu ISSN 0514-0188.

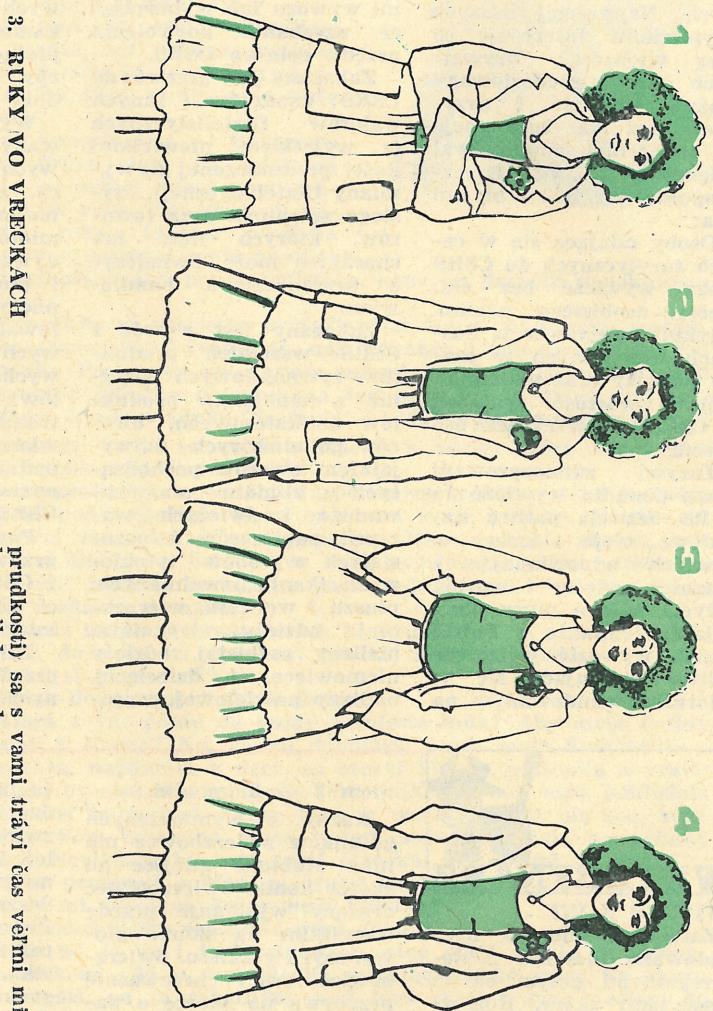
AKO DRŽÍŠ RUKY?

Spôsob, akým (podvedome) držíte ruky, poukazuje o. i. aj na vašu osobnosť a niektoré charakterové črtu. Pripomeneť sa — alebo vám to povie snad niekto z vašich blízkych, ako najčastejšie držíte ruky, keď stojíte, rozprávate sa alebo na množstvo ľakate. Uvedené odpovede vám nábovedia, čo o tom myslí psychológ.

Ste veľmi opatrní a skoro naladení defenzívne voči prekážkam osudu. Očakávate pomoc iných ľudí, iba zniekdavo ste samostatní, hoci príroda vás obdarila množstvom možností. Ale obdarila vás aj nedostatkom sebaistoty.

2. SPUSTENÉ RUKY

Ste dobromyseňi, pokojní a zmierliví. Dobre je byť s vami v tazkej situácii, lebo ste k ľuďom ľikeli a srdeční. Ste vôbec optimistički. Skoro ideálni partneri pre život.

SI EŠTE STÁLE MLADÁ?

PREČÍTAJ A ODPOVEDZ:

- | | body
áno nie |
|--|-----------------|
| 1. Tešíš sa, keď si sadás k chutnému jedlu? | 10 0 |
| 2. Môžeš behať po schodoch? | 10 0 |
| 3. Rozoznávaš zmeny každodenných zvykov? | 0 10 |
| 4. Rada sa združávaš v spoločnosti mládeže? | 10 0 |
| 5. Máš rádšej živé ako pasívne zaújmavé veci? | 10 0 |
| 6. Rada si predstavuješ rôzne zaujímavé veci? | 10 0 |
| 7. Hradás si výhovorku, keď máš ist na návštěvu? | 0 10 |
| 8. Rada mení zariadenie bytu? | 10 0 |
| 9. Vyhýbas sa deštinám? | 0 10 |
| 10. Vždy s elánom prekonávaš nejaké ťažkosti? | 10 0 |
| 11. Si rezká od rána? | 10 0 |
| 12. Snažíš sa pekne obliekať? | 10 0 |

Spocítaj body. AK MAS 100 BODOV — si veľme mladá. Ak si dosiahla 90—70 BODOV — nech fa neprekupuje, že sa nevieš dohovoriť s dvadsaťročnými. Ak si napočítala 60—50 BODOV — jednoducho si povedz, že si sa zastavila na hranici, ktorá delí mladosť od staroby. Ak si napočítala menej ako 50 BODOV — zmení doberajši spôsob života. Hoci tvoj osobný preukaz dokazuje, že si v zrejom veku, teda veku plnom sily — psychický si starenka.

Ste podnikavá, energická, plná iniciatívy osobnosť. Z času na čas — sopka! Pohľad na svet a okolie máte inerne skreslený pre veľký satirický zmysel a skepticizmus. Avšak s takým zmyslom pre humor (napriek obdobiam dráždivosti a

prudkosti) sa s vami trávi čas veľmi mi- lo a nikdy nudne.

4. RUKY ZA PLECCAMI

Nesmelosť, zdržanlivosť a pasivita — to sú väčše povahové črtu. Máte veľa komplexov, náklonosť na neurózy. Priroda OSOBY NAROZENE VE ZNAMENI RAKA (22.6.—22.7.) — v prvej polovine mesiaca zaraví a zmeny k lepsiu v pracovnom prostredí. Koncom mesiaca nejistota a pochybnosť v podnikaní, zlemlena pro ženy.

OSOBY NAROZENE VE ZNAMENI LVA (23.7.—23.8.) — období pribne mnho dobré výhru apod. OSOBY NAROZENE VE ZNAMENI RAKA (22.6.—22.7.) — v prvej polovine mesiaca zaraví a zmeny k lepsiu v pracovnom prostredí. Koncem mesiaca nejistota a pochybnosť v podnikaní, zlemlena pro ženy.

OSOBY NAROZENE V ZNAMENI PAN-

NY (24.8.—25.9.) — spory a neshody nejsou vyloučené. V rodiné a právoslávi menší nes-

hody. Měsíc príznivý pro studium. Ukažuje

se i možnosť výhry.

OSOBY NAROZENE VE ZNAMENI VOD-

NY (24.9.—25.10.) — zmena v zaměstnání. Fi-

nanci ponáre se zlepší, měsíc bude rov-

nej džinový pro lásku a manželství.

OSOBY NAROZENE VE ZNAMENI ŠTÍ-

RÁ (24.10.—22.11.) — na obzoru je nové

seznámení s někým zajímavým. Uspěšný čas i pro rodinu a bytové záležitosti. Pro

ochodnou podnikání a cestování to není přiz-

livý měsíc. Ohozené je vaše zdraví.

OSOBY NAROZENE VE ZNAMENI

STRELCE (23.11.—21.12.) — nejedna žena

se zklame ze svém partnerovi, případně se

s ním rozosejd. Koncem měsíce trochu lepší

podmínky pro lásku a přátelství. Dovolená

bude dobrá a příjemna.

OSOBY NAROZENE VE ZNAMENI KO-

ZOROŽCE (22.12.—20.1.) — mladí lidé nebu-

dou mit v tomto měsíci štěstí. Trba se mít

zit to, co jsme dlouho a pečlivě budovali.

OSOBY NAROZENE VE ZNAMENI VOD-

NÁŘE (21.1.—18.2.) — zdravotní stav nebu-

de u mnohých ideální, ohlaší se bolesti no-

hou a srdce. První polovina srpna bude

príznivá v osobním životě. Vdovec a vdovy

mají naději získat nového partnera.

OSOBY NAROZENE VE ZNAMENI RYB

(19.2.—20.3.) — měsíc bude bohatý na udá-

losti. Bude vas testit práce a její výsledky.

U mnohých dojde k výměne bytu nebo ná-

bytku. Ve druhé polovině srpna hrozí ne-

bezpečí úrazu.

HUMOR S MOROM

